

CIVITTA

KLAIPĒDOS REGIONO ŽEMĒS ŪKIO PLĒTRA

Klaipēdos reģiona turizma ir žemēs ūkio
sektorių plėtros studija

2019 m. vasaris

\ SAŲOKOS IR SANTRUMPOS

SAŲOKA	PAAIŠKINIMAS
Atvykstamasis turizmas	Turizmo rūšis, kai užsienio šalies gyventojai keliauja į priimančiąją šalį
Bioekonomika	Bioekonomika apima atsinaujinančių biologinių žaliavų gamybą ir tų žaliavų bei atliekų srautų perdirbimą į pridėtinę vertę turinčius produktus – maistą, pašarus, pramoninius produktus, bioenergiją
BVP	Bendras vidaus produktas
DAG	Darbingo amžiaus gyventojai
EDV	Ekonominio dydžio vienetas
EIS	Europos inovacijų švieslentė
ES	Europos Sąjunga
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
KR	Klaipėdos regionas, įskaitant šias savivaldybes: Klaipėdos m. sav. (sutrumpintai – Klaipėda), Neringos sav. (sutrumpintai – Neringa), Palangos m. sav. (sutrumpintai – Palanga), Klaipėdos raj. sav., Kretingos raj. sav., Skuodo raj. sav., Šilutės raj. sav.
LEZ	Laisvoji ekonominė zona
LQ	Lokacijos koeficientas
LR	Lietuvos Respublika

SAŲOKA	PAAIŠKINIMAS
MTEP	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinė plėtra
<i>Per capita</i>	Rodiklio reikšmė, tenkanti 1 nuolatiniam teritorijos gyventojui
PV	Pridėtinė vertė
SVV	Smulkus ir vidutinis verslas
TIC	Turizmo informacijos centras
TUI	Tiesioginės užsienio investicijos
UAS	Uždaros akvakultūros sistemos
Vietos dalininkai	Suinteresuotos šalys, veikiančios toje pačioje geografinėje srityje ir prisidedančios prie bendrų iniciatyvų įgyvendinimo.
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija
ŽŪ	Žemės ūkis; veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą ir apdorojimą, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų perdirbimą, maisto produktų gamybą ir šių produktų realizavimą, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimą; studijoje ŽŪ sektorius patenka į A sektorių pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.), jei nenurodoma kitaip
Žvejybinis turizmas	Asmenų kelionės, kurių pagrindinis tikslas yra pramoginė (sportinė) žūklė.

\ ŠIO DOKUMENTO STRUKTŪRA

1. KLAIPĖDOS REGIONO ŽŪ SEKTORIAUS ANALIZĖ [ESAMA SITUACIJA]

1.1. Rodiklių apžvalga

- Kokia ŽŪ sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė lyginant su kitais ekonomikos sektoriais?
- Kokio dydžio žemės valdos (ūkiai) ir ūkininkavimo kryptys dominuoja Lietuvoje?
- Kokia dabartinė ŽŪ srities darbo rinkos situacija?
- Kokios galimos KR ŽŪ sąsajos su turizmo sritimi?

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

- Kokie yra KR ŽŪ sektoriaus išskirtinumai?
- Kuo KR turizmo sektorius lenkia kitus regionus šalyje ir užsienyje?
- ... ir kaip nuo jų atsilieka?

1.3. SSGG

- Esamos situacijos vertinimo, KR specializacijos ir konkurencingumo analizės sintezė: kokios yra esamos KR ŽŪ sektoriaus stiprybės ir silpnybės bei galimos išorės galimybės ir grėsmės?

2. KLAIPĖDOS ŽŪ SEKTORIAUS PLĖTRA

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siekiami rodikliai

- Kokios vizijos turi siekti KR ŽŪ sektorius?
- Kokie yra galimi sektoriaus plėtros scenarijai?
- ... ir kokių veiksmų jiems pasiekti derėtų imtis?

2.2. Valdysenos modelis

- Kokių valdysenos pokyčių reikėtų imtis, norint sėkmingai įgyvendinti ir kontroliuoti plėtros iniciatyvas?
- Kokie yra tinkami suinteresuotų šalių bendradarbiavimo būdai?

TURINYS

Klaipėdos regiono žemės ūkio sektoriaus analizė

1. Esama situacija:

1.1. Rodiklių apžvalga

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

1.3. SSGG analizė

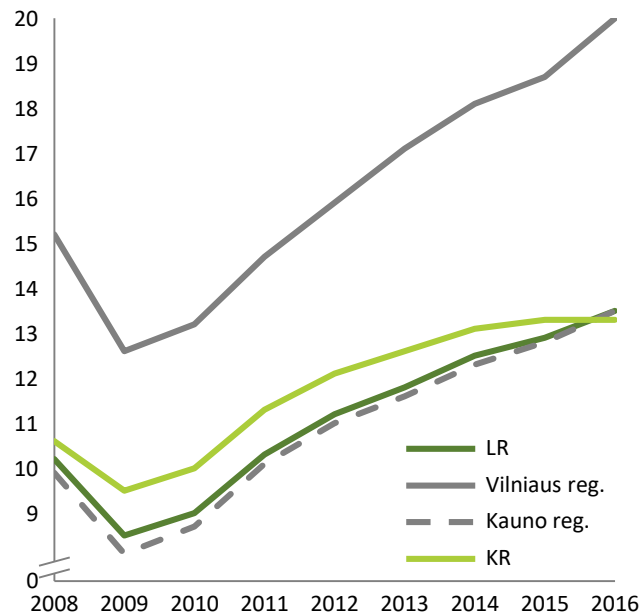
2. Žemės ūkio sektoriaus plėtra:

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siekiami rodikliai

2.2. Valdysenos modelis

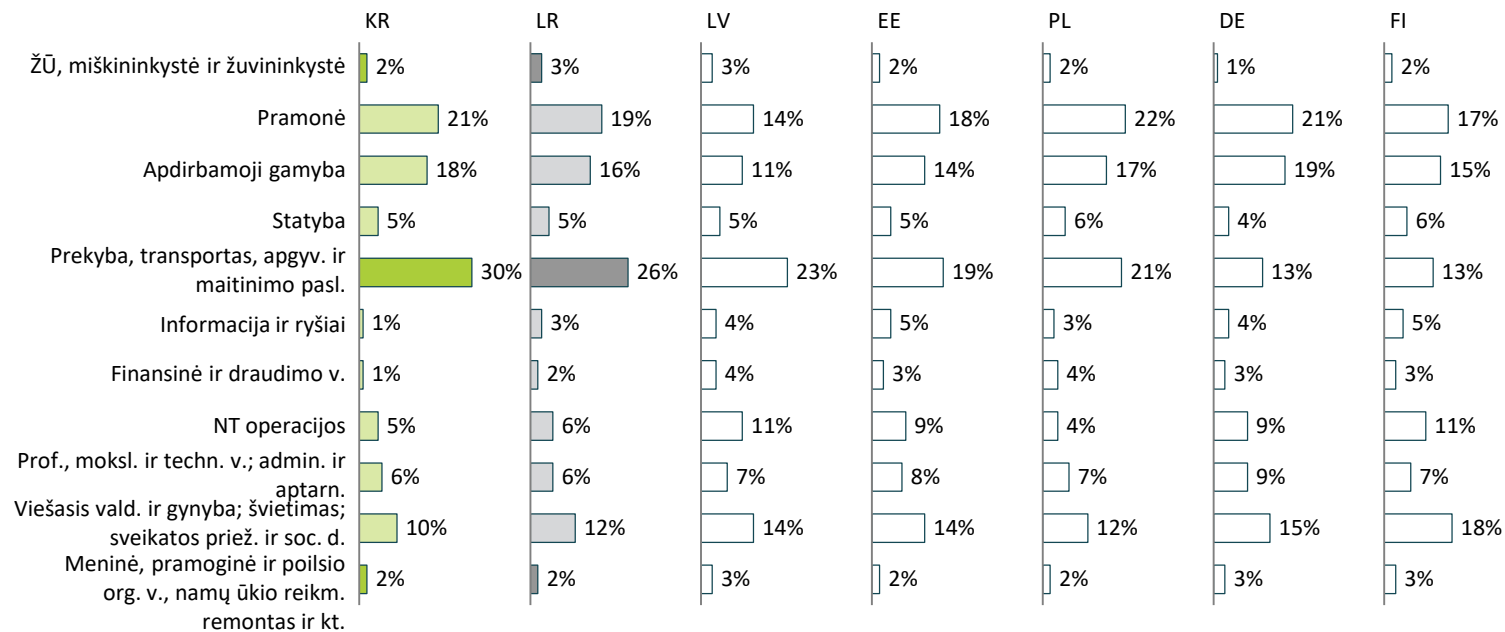
EKONOMIKA | REGIONO EKONOMINIS AUGIMAS NUOSAİKUS; VEIKLA ORIENTUOJAMA Į TRADICINIUS SEKTORIUS

BVP PER CAPITA TO METO KAINOMIS, TŪKST. EUR, 2008–2016

- 2016 m. KR BVP *per capita* tapo žemesnis nei visos LR.
- 2016 m. KR tapo trečiu (po Vilniaus reg. ir Kauno reg.) LR regionu pagal aukščiausią BVP *per capita*.
- Ekonomikos augimas po 2009 m. ekonominės krizės KR buvo lėtesnis nei visoje LR:
 - LR BVP *per capita* 2009–2016 m. išaugo 59 %,
 - KR – 40 %.

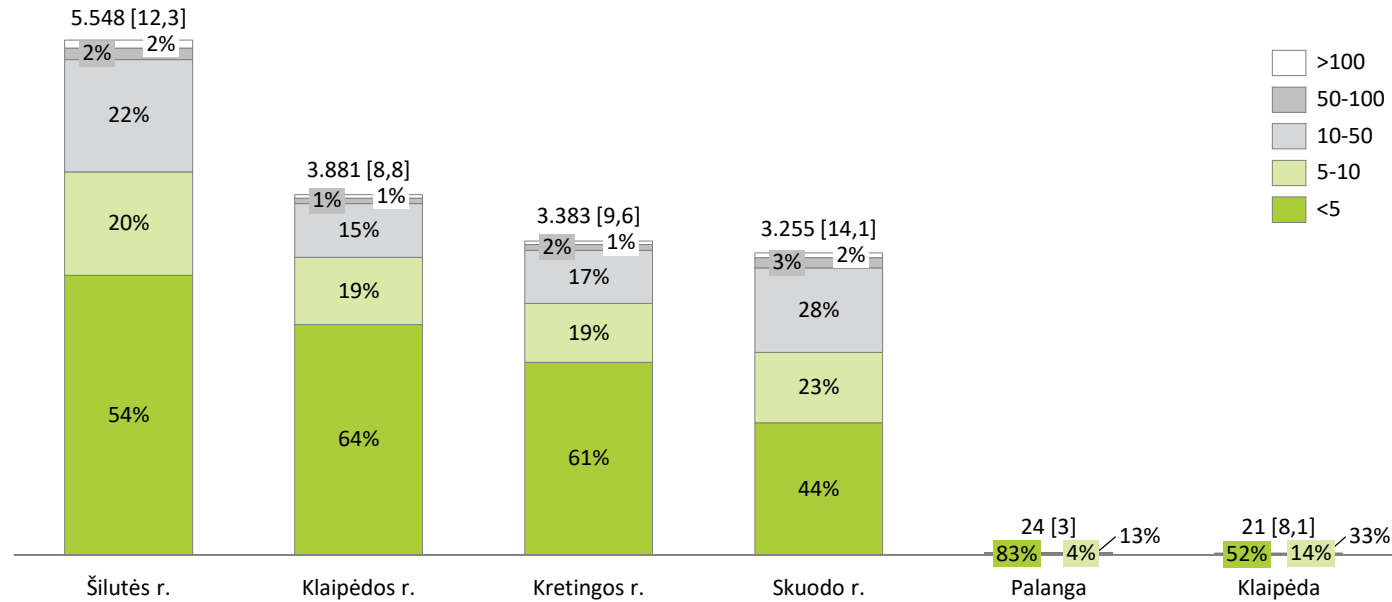
PRIDĖTINĖ VERTĖ, SUKURIAMA SEKTORIUOSE PAGAL EKONOMINĖS VEIKLOS RŪŠIS (EVRK 2 RED.), TO METO KAINOMIS, %, 2016 (PARYŠKINTI ŽŪ IR TURIZMUI AKTUALŪS SEKTORIAI)

- ŽŪ sektoriuje sukuriamos pridėtinės vertės dalis KR (2 %) yra mažesnė už dalį visoje LR (3 %).
- KR kuriamos PV didžiąją dalį sudaro tradiciniai prekybos, transporto, pramonės ir apdirbamosios gamybos ekonominės veiklos sektoriai (kartu – iki 70 %).
- KR orientacija į aukštesnės PV sektorius (informacija ir ryšiai, finansinė ir draudimo veikla) yra mažesnė nei visoje LR.
- PV pasiskirstymas pagal sektorius yra panašus kaimyninėse užsienio valstybėse (LV, EE, PL).
- Pažangesnėse Baltijos jūros regiono valstybėse (DE, FI) santykinai mažiau PV sukuriama prekybos ir transporto sektoriuose, daugiau – informacijos ir ryšių, NT operacijų sektoriuose (įprastai: aukštesnės PV sektoriai).

ŪKIAI PAGAL DYDĮ: KR VYRAUJA SMULKIEJI ŪKININKŲ IR ŠEIMOS ŪKIAI

ŽŪ VALDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL BENDRĄ PLOTĄ [VID. ŽŪ VALDOS PLOTAS, HA], VALDŲ SK. IR %, 2018

- Viso KR ir LR ŽŪ valdų pasiskirstymas pagal bendrą plotą, %, 2018:

PLOTAS	KR:	LR:
<5	56 %	55 %
5-10	20 %	19 %
10-15	20 %	20 %
50-100	2 %	3 %
>100	1 %	2 %

- Vidutinis ŽŪ valdos plotas KR: 11,2 ha.
 - Svyruoja nuo 3 ha Palangoje iki 14,1 ha Skuodo r.
- Vid. ŽŪ valdos plotas LR: 15,4 ha (KR ŽŪ valdos – vienos smulkiausių šalyje).
- Viso ŽŪ valdų KR: 16,1 tūkst. (9 % visos LR ŽŪ valdų).
- 93 % KR ūkių sudaro ūkininkų ir šeimos ūkiai (7 % – ŽŪ bendrovės ir įmonės).
 - 87 % LR ūkių – ūkininkų ir šeimos, 13 % – ŽŪ bendrovės ir įmonės.

SMULKIEJI ŪKIAI:

- Ūkiai, kurių ekonominio dydžio vienetai (EDV) yra nuo 0 iki 4.
- 2017 m. pr. KR tokių ŽŪ valdų buvo 14,1 tūkst.
 - 36 % – Šilutės r.
 - 23 % – Klaipėdos r.
 - 21 % – Kretingos r.
 - 20 % – Skuodo r.

ŪKININKŲ KOOPERACIJA:

- 2018 m. Lietuvoje veikė 20 pripažintų ž. ū. kooperatyvų, 3 (15 %) iš jų registruoti KR. Daugiau (po 4 ž. ū. kooperatyvus) registruota tik Šiaulių ir Utenos regionuose. Tai rodo labai žemą kooperacijos lygį. LR mastu 1000 ūkių tenka 0,13 kooperatyvo (KR – 0,22 kooperatyvo).

TRUMPOS MAISTO TIEKIMO GRANDINĖS:

- Įgyvendinamos ūkininkams savo produkcija prekiaujant nuosavame ūkyje, mobiliuoje ar stacionarioje parduotuvėje, turguje.
- Vertinant įvairių turgaviečių, kaip tiesioginės prekybos taškų, paplitimą, santykinai jų daugiausia didžiuosiuose LR miestuose: Vilniuje iš viso yra 268 arba 0,49 turgavietės 1000 gyventojų, Kaune – 131 (0,45 turgavietės 1000 gyventojų), KR – 60 (0,40 turgavietės 1000 gyventojų), tuo tarpu Panevėžyje jau tik 27 turgavietės (0,30 turgavietės 1000 gyventojų), Šiauliuose – 26 (0,26 turgavietės 1000 gyventojų).

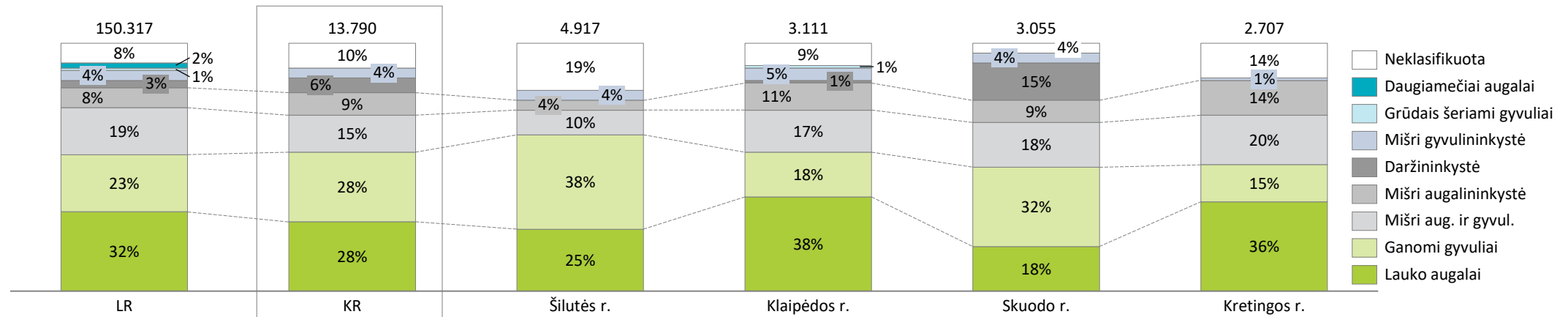

STAMBŪS ŪKIAI:

- Ūkiai, kurių EDV viršija 14.
- 2017 m. pr. KR tokių ŽŪ valdų buvo 544.
 - 31 % – Šilutės r.
 - 26 % – Kretingos r.
 - 22 % – Skuodo r.
 - 21 % – Klaipėdos r.

ŪKININKAVIMO KRYPTYS KR REIKŠMINGAI NESISKIRIA NUO VISOS LR ŪKIŲ

ŪKIAI PAGAL PAGR. ŪKININKAVIMO KRYPTIS, % IR ŪKIŲ VNT., 2016

PAGRINDINĖS ŪKININKAVIMO KRYPTYS

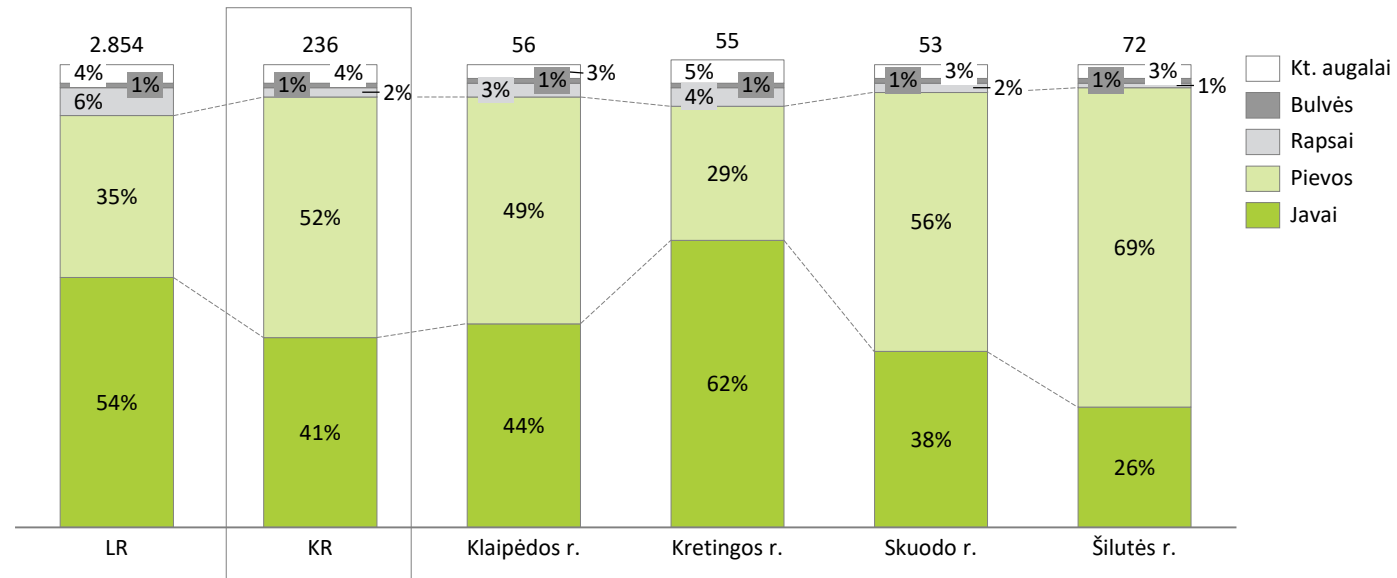
- 79 % naudojamų ŽŪ naudmenų KR yra ariama žemė (pasėliai), 20 % – pievos ir ganyklos, likęs plotas naudojamas medelynams, šiltnamiams ir kt.
 - Žemės naudmenys KR dažniau naudojami ariamai žemei (KR – 79 % naudmenų, LR – 77 %), bet ne pievoms ir ganykloms (KR: 20 %, LR: 22 %).
- Daugiau nei pusė KR ūkių užsiima lauko augalų arba ganomų gyvulių auginimu.
 - Lyginant su visos LR ūkiais, KR auginama mažiau lauko augalų (LR: 32 %, KR: 28 %) ir daugiau ganomų gyvulių (LR: 23 %, KR: 28 %).
- Lauko augalų ūkių daugiausia Klaipėdos r. (38 %) ir Kretingos r. (36 %).
- Ganomų gyvulių ūkių daugiausia Šilutės r. (38 %) ir Skuodo r. (32 %).

EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS

- 2018 m. duomenimis, VŠĮ „Ekoagros“ LR veikiantiems ž. ū. subjektams yra išduoti 3039 ekologinio ūkininkavimo (produkcijos) sertifikatai, iš jų – 184 KR veikiantiems ž. ū. subjektams. Tai reiškia, kad LR mastu 1000 ūkių tenka 20,2 ekologinio ūkininkavimo (produkcijos) sertifikatai, KR – 13,3 ekologinio ūkininkavimo (produkcijos) sertifikatai.
- KR ūkiams išduoti ekologinio ūkininkavimo sertifikatai:
 - Klaipėdos m. ir r. sav.: 54
 - Kretingos r. sav.: 23
 - Neringos sav.: 0
 - Palangos m. sav.: 0
 - Skuodo r. sav.: 44
 - Šilutės r. sav.: 63

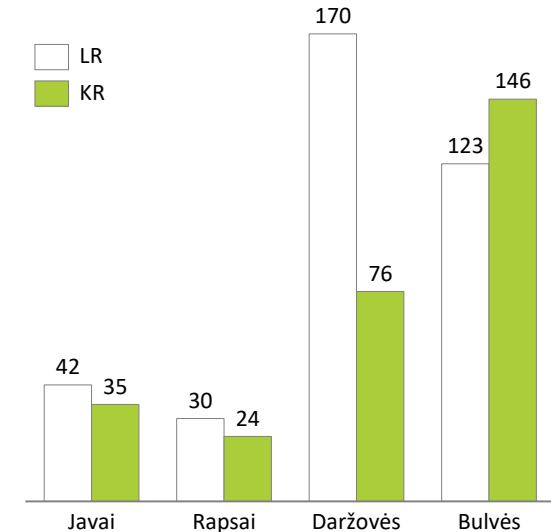
AUGALININKYSTĖ | KR MAŽIAU PAPLITĘS JAVŲ AUGINIMAS; DERLINGUMO RODIKLIAI MAŽESNI NEI LR

ŽŪ AUGALŲ PASĖLIAI, TŪKST. HA IR %, 2017

- KR vyraujantis augalininkystės tipų pasiskirstymas 2013–2016 m. keitėsi nežymiai.
- KR vyraujanti augalininkystės rūšis – vienmetės ir daugiametės žolės – pievos (52 % ploto).
- Mažiau nei likusioje LR paplitusi javų ir rapsų augalininkystė (LR: 54 % ir 6 %, KR: 41 % ir 3 %).

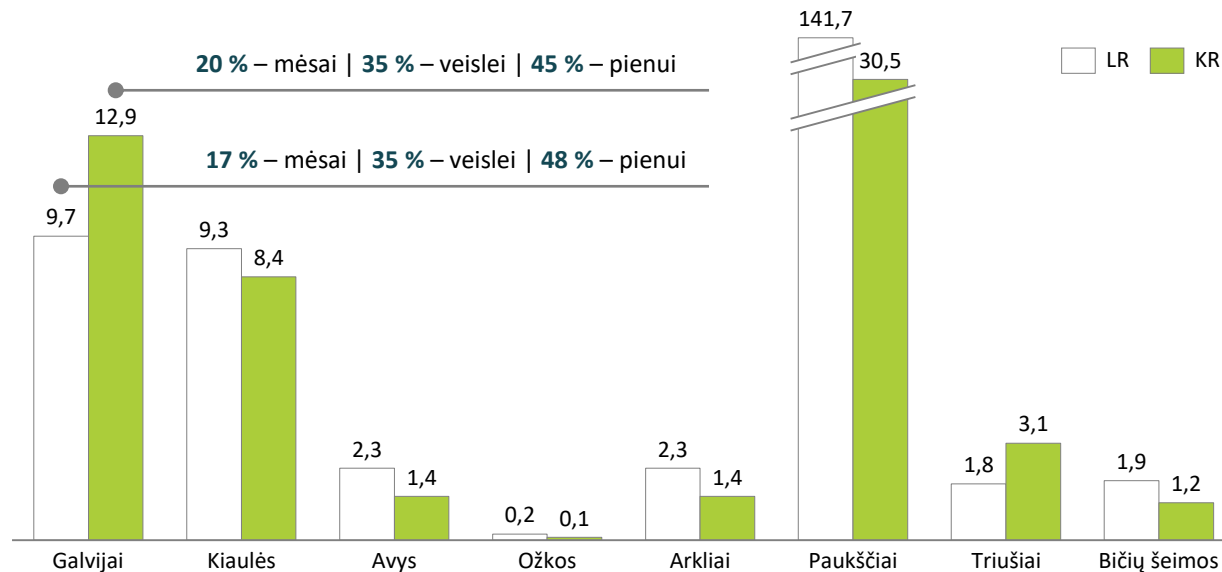
ŽŪ AUGALŲ DERLINGUMAS, 100 KG IŠ 1 HA, 2017

- Derlingumo rodikliais KR atsilieka nuo LR visų lyginamų ŽŪ augalų atvejais, išskyrus bulves.

GYVULININKYSTĖ | KR DIDESNI GALVIJŲ ŪKIAI; PRIE VISOS LR GYVULININKYSTĖS PRODUKCIJOS PRISIDEDAMA BEVEIK DEŠIMTADALIU

GYVULIŲ IR PAUKŠČIŲ SKAIČIUS, TENKANTIS 1 GYVULININKYSTE KAIP PAGR. ŪKININKAVIMO KRYPTIMI UŽSIIMANČIAM ŪKIUI, SK., 2016–2017

KR veikia **9 %** (6,4 tūkst. stambesnių nei 1 ha ūkių, 2016 m.) visų LR ūkių, kuriuose:

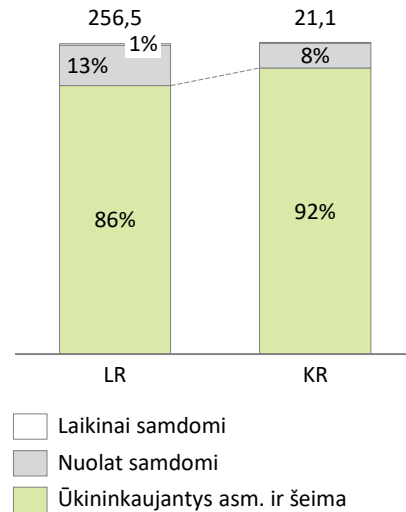
- Prikirpta **5 %** visos LR prikirtos vilnos (čia ir toliau – 2017 m.),
- Primelžta **10 %** viso LR primelžto pieno,
- Realizuota skersti **5 %** visų LR realizuotų gyvulių ir paukščių,
- Surinkta **17 %** visų LR surinktų kiaušinių.

- KR, lyginant su LR, vyrauja stambesni galvijų ūkiai.
 - Išsiskiria Skuodo r. (vid. 15,5) ir Šilutės r. (vid. 13,6 galvijo) ūkiai.
- Kiaulių auginimu išsiskiria Klaipėdos r. (vid. 19,8 kiaulės / ūkiui).
- Triušių auginimu: Kretingos r. (vid. 11,3 triušio / ūkiui).
- 2017 m. KR veikė 2,4 tūkst. pieno gamintojų, tiekusių pieną supirkėjams.
- Supirkėjams tiekta 145 tūkst. t pieno iš vid. 27 tūkst. karvių.
- Didžioji dalis (77 %) šios produkcijos pagaminta Šilutės r. ir Skuodo r.

- Skerdžiamais gyvuliais ir paukščiais išsiskiria Klaipėdos r. (7,5 tūkst. t).
- Daugiausiai kiaušinių surinkta Šilutės r. (88 mln. / m.).

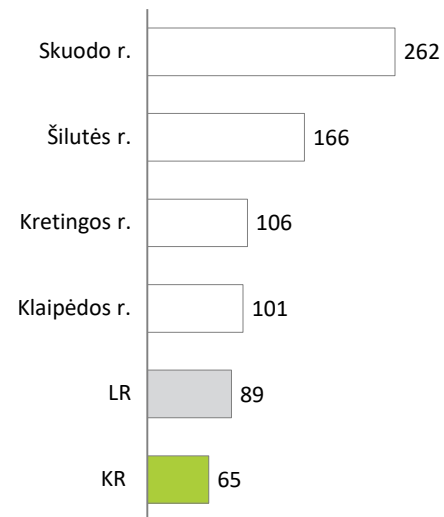
KR VIDUTINIŠKAI DIRBA MAŽIAU ŽŪ DARBUOTOJŲ NEI APLINKINIUOSE REGIONUOSE; SKUODO R. DIDŽIAUSIA KONCENTRACIJA IR PRODUKTYVUMAS

ŽŪ DARBUOTOJAI VISUOSE ŪKIUOSE PAGAL UŽIMTUMO GRUPĘ, TŪKST. ASM. IR %, 2016

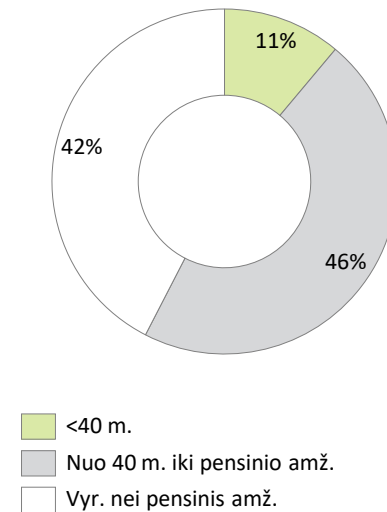
- Didesnė ŽŪ darbuotojų dalis KR – ūkininkaujantys asmenys ir jų šeimos nariai.
- Panašus santykis – visose lyginamose KR savivaldybėse.

ŽŪ DARBUOTOJAI / 1 TŪKST. NUOLATINIŲ GYVENTOJŲ, ASM., 2016

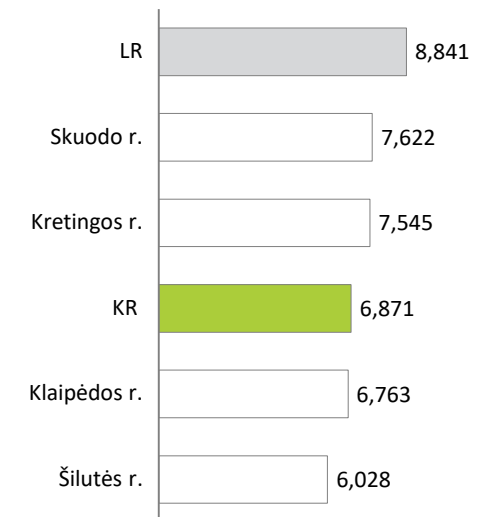
- Bendras ŽŪ darbuotojų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, KR yra mažesnis (65 darb.) nei visoje LR (89 darb.).
- Aukšta ŽŪ darbuotojų dalimi išsiskiria Skuodo r.: apytiksliai kas 4-tas gyventojas dirba ŽŪ srityje.

ŽŪ DARBUOTOJAI PAGAL AMŽIŲ, %, 2018

- Lyginant su LR, KR yra kiek mažiau jaunesnių nei 40 m. ŽŪ darbuotojų (KR: 11 %, LR: 12 %) ir daugiau vyresnių nei 40 m., tačiau jaunesnių nei pensinis amžius (KR: 46 %, LR: 43 %).
- Jaunųjų ūkininkų dalis mažėja (2017–2018 m.) visuose LR reg., tačiau KR – sparčiausiai (56 ūkiais).

BENDROJI ŽŪ PRODUKCIJA TO METO KAINOMIS, EUR / 1 ŽŪ DARBUOTOJUI, 2016

- Didesnę bendrosios ŽŪ produkcijos dalį KR sudaro augalininkystė (59 % 2016 m., LR: 65 %; KR augalininkystės dalis augo sparčiau nei LR).
- 2008–2016 m. iš gyvulininkystės kuriamos ŽŪ produkcijos dalis LR ir KR nuosekliai mažėjo (KR nuo 56 % iki 41 % visos ŽŪ produkcijos).
- Nei viena KR savivaldybė nelenkia bendro LR rodiklio, rodančio bendrą ŽŪ produkcijos vertę sektoriaus darbuotojui.

KR ŠVIETIMAS IR MOKSLAS NEPAKANKAMAI UŽTIKRINA ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIAUS POREIKIUS, REGIONE FIKSUOJAMAS SPECIALISTŲ TRŪKUMAS

ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIJE REIKALINGŲ SPECIALISTŲ (PROFESIJOMIS) POREIKIS KR IR LR, 2015–2019

		2015	2016	2017	2018	2019
Baldžiai ir giminiškų profesijų darbininkai	KR	+	≈	≈	–	–
	LR	–	–	–	–	+
Gyvulių augintojai	KR	≈	–	≈	–	–
	LR	–	–	–	–	–
Judamųjų žemės ir miškų ūkių įreng. operatoriai	KR	+	+	≈	–	–
	LR	+	+	+	–	+
Miškų ūkio ir giminiškų profesijų darbuotojai	KR	+	+	+	≈	–
	LR	–	–	–	–	–
Pieno produktų gamintojai	KR		–	–	–	≈
	LR	–	–	–	–	–
Pramonės ir ŽŪ mašinų mechanikai / taisytojai	KR	+	≈	+	+	+
	LR	–	–	–	–	–
Žemės ir miškų ūkio bei žuvininkystės specialistai	KR	–	–	+	+	≈
	LR	+	+	+	+	+

– Trūkumas | + Perteklius | ≈ Balansas

Kategorizuojama pagal LDB teikiamus duomenis savaitėmis. Pvz., jei specialistų trūko 36 sav. metuose, o perteklius buvo 8 sav. – metams priskiriama trūkumo reikšmė.

DARBO RINKOS APŽVALGA

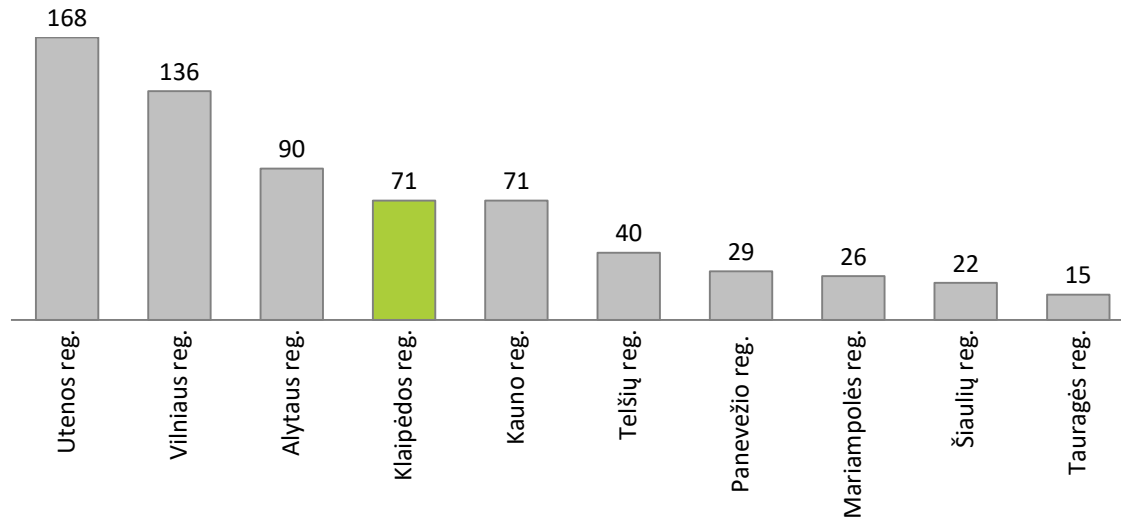
- Lietuvos darbo biržos duomenimis, 2018 m. I pusmetį, lyginant su 2017 m. I pusmečiu, ŽŪ, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje ryškiausi laisvų darbo vietų pokyčiai užfiksuoti šiose ekonominėse veiklose: medienos ruošą (130), gėlių vandenių žvejyba (-17), pienuių galvijų auginimas (-18), grūdinių (išskyrus ryžius), ankštinių ir aliejingų sėklų augalų auginimas (-25).
- Remiantis LAMA BPO duomenimis, kasmet stojančių į žemės ūkio programas skaičius Lietuvoje mažėja, be to, lieka laisvų ŽŪ studijų vietų. Problema daugiau susijusi ne su švietimo sistema, bet su darbo vietų patrauklumu. Studentai, net ir baigę ŽŪ programas, pasirenka darbą kituose sektoriuose, emigruoja ir / ar dirba užsienyje, kur už tokį patį darbą mokama gerokai daugiau.

SPECIALISTŲ POREIKIS

- Profesijų reikalingumo rodikliai rodo, jog KR savivaldybėse 2019 m. sistemingai trūksta baldžių, gyvulių augintojų, judamųjų žemės ir miškų ūkių įrenginių operatorių.
- Nepaisant miškų ūkio ir giminiškų profesijų darbuotojų pakankamumo 2015–2018 m., 2019 m. KR fiksuojamas šių specialistų trūkumas.
- Nors 2015–2018 m. periodu pieno produktų gamintojų trūko visoje Lietuvoje, 2019 m. KR pasiektas paklausos ir pasiūlos balansas.

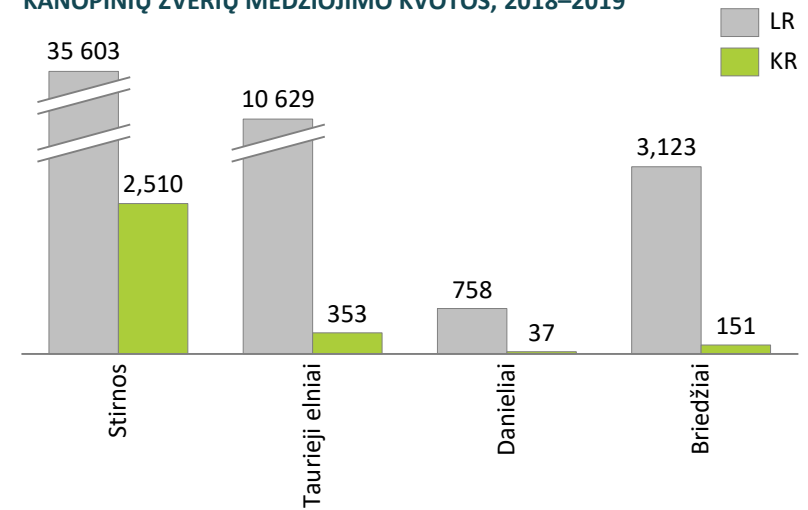
\ SĄSAJOS TARP TURIZMO IR ŽŪ (1/3): MEDŽIOKLĖ IR KAIMO TURIZMAS

KAIMO TURIZMO SODYBŲ SKAIČIUS LR REGIONUOSE, 2017

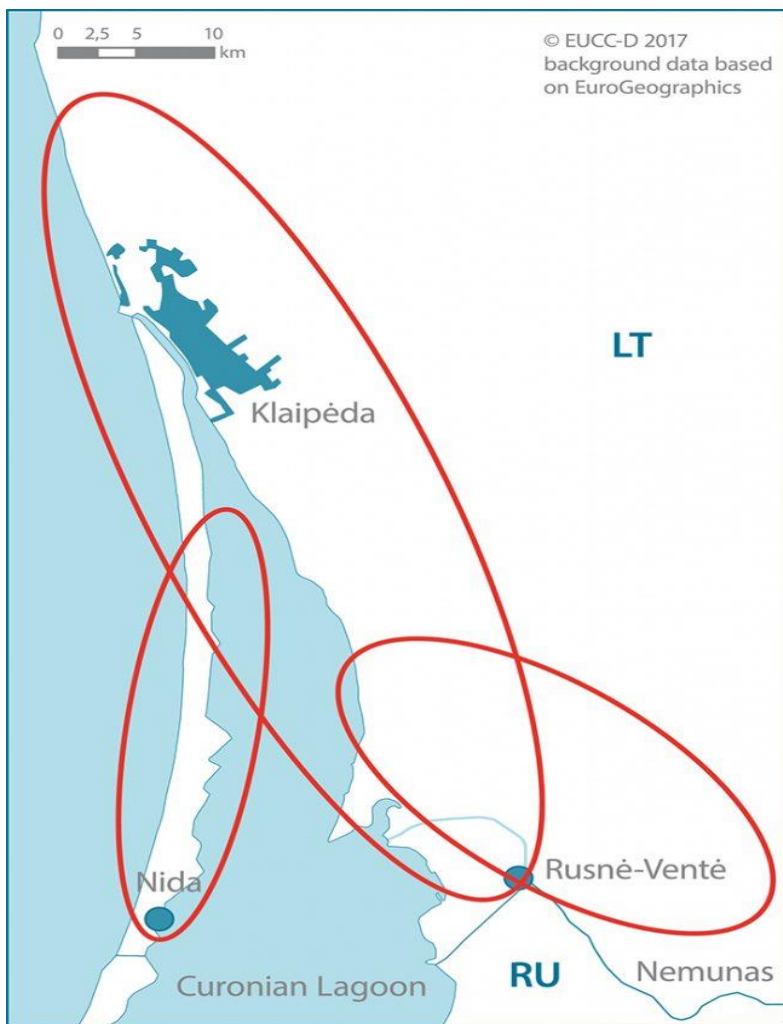
- KR yra ketvirtas regionas Lietuvoje pagal kaimo turizmo sodybų skaičių.
- Užsienio turistų nakvynių skaičius kaimo turizmo sodybose 2017 m. sudarė 14,1 % visų nakvynių.
- 2017 m. Agrarinės ekonomikos instituto ataskaitoje teigiama, kad Lietuvoje kaimo turizmo sodybų pakanka. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, KR 2017 m. maksimaliai panaudota tik 12,1 % visų kaimo turizmo sodybose esančių nakvynės vietų; tai reiškia, kad daugiau nei 85 % vietų kaimo turizmo sodybose visuomet yra neišnaudojamos.
- Kaimo vietovėse dažnai veikia kempingai, kuriais vis dažniau naudojasi užsieniečiai. Kempingų skaičius Lietuvoje ir KR nuolat auga. 2009 m. KR buvo 2 kempingai, o 2018 m. šis skaičius išaugo iki 6; taigi, kempingai yra vis labiau populiarėjanti apgyvendinimo forma.
- 2013–2017 m. užsieniečių nakvynių skaičius kaimo turizmo sodybose augo lėčiau nei vietinių gyventojų. Tai rodo, kad ši turizmo rūšis yra populiareesnė vietinių gyventojų tarpe.
- Lietuvos kaimo baltojoje knygoje teigiama, kad, siekiant aktualizuoti kaimo turizmo sodybas, jose reikia plėtoti kultūrinius projektus ir trumpąsias maisto tiekimo grandines.
 - **Galima niša KR** – kaimo turizmo infrastruktūros panaudojimas individualioms medžioklės programoms ar grupiniams renginiams (žr. dešinėje) >>>

KANOPINIŲ ŽVĖRŲ MEDŽIOJIMO KVOTOS, 2018–2019

- KR medžioklinis turizmas yra **įmanoma ir patraukli sąsaja** tarp turimos infrastruktūros ir gamtinių išteklių, tačiau dėl nedidelių medžioklės kvotų ir/ar kitų apribojimų tokio turizmo plėtra yra ribota:
 - Užsienio turistui, norinčiam atvykti į Lietuvą medžioti, reikia turėti ES medžiotojo bilietą bei pasą ginklams laikyti ir juos transportuoti. Ne ES piliečiams reikalingi specialūs leidimai.
 - Vertinant KR kanopinių žvėrių medžiojimo kvotas, pastebima, kad KR leidžiami medžioti žvėrys vidutiniškai sudaro mažiau nei 5 % visų Lietuvoje leidžiamų medžioti kanopinių žvėrių. Pagal plotą KR sudaro 8 % visos Lietuvos ploto, taigi, KR teritorijoje leidžiama medžioti mažiau nei likusioje Lietuvos teritorijoje. KR kvotos mažos dėl sąlyginai nedidelio miškų ploto regione.
 - Kretingos urėdijos atstovų teigimu, medžioklės plotai, priklausantys urėdijos valdoms, yra nedideli – miškų yra apie 6 tūkst. ha. Todėl urėdija daug užsienio medžiotojų priimti negali. Kitų urėdijų vadovai pabrėžia tokią pačią problemą.

SAŠAJOS TARP TURIZMO IR ŽŪ (2/3): ŽVEJYBINIS TURIZMAS

 – Pagrindinės žvejybos teritorijos

- KR žvejybos teritorijos skirstomos į tris pagrindines teritorijas, pasižyminčias skirtingomis savybėmis:
 - Žūklės plotai, susitelkę Kuršių nerijoje aplink Nidą.
 - Žūklės plotai, susitelkę apie Klaipėdos uostą ir Nemuno žiotis.
 - Žūklės plotai ties Rusne ir Vente. Pagrindinės žūklės galimybės – Nemune bei Nemuno intakuose.
 - Pagrindinis žvejybos sezonas priklauso nuo žuvų rūšių ir regiono. KR galima žvejoti ištisus metus, pasirenkant leidžiamas tuo metu gaudyti žuvų rūšis.
 - Vietiniai meškeriojai ir turistai yra pagrindiniai į KR meškerioti arba dėl kitų priežasčių, įskaitant ir meškeriojimą, atvykstantys asmenys. Regionas pritraukia įvairaus amžiaus meškeriotojus (pagrindinė tikslinė grupė – 14–65 m. amžiaus asmenys).
 - KR turima žvejybos infrastruktūra yra **tinkama ir pakankama** toliau populiarinti KR kaip kraštą aktyviam poilsiui žvejojant:
 - Pagrindinės žvejybos vietos nurodytos ES leidiniuose žvejams (daugiausiai tokių objektų – Neringos sav.).
 - Sudarytos galimybės nuomoti žvejybinius laivus (daugiausiai – Klaipėdos m. ir Neringos sav.).
 - Veikia žvejybinio inventoriaus ir informaciniai centrai (daugiausiai – Klaipėdos m. ir Klaipėdos raj. sav.).
 - Dalis apgyvendinimo įstaigų yra pritaikyta žvejams (daugiausiai – Neringos ir Šilutės raj. sav.).
 - Šilutėje veikia svarbi sąsaja tarp žvejybinio turizmo ir ŽŪ, nes čia veikiančios kaimo turizmo sodybos dažnai būna orientuotos į žvejų poreikius ir siūlo žūklės galimybes žuvinguose Nemuno intakuose.
-
- **Svarbu:** nors KR jau dabar išsiskiria žvejybinio turizmo pasiūla, naujiems vietos / užsienio turistams *keblu* surasti reikiamos informacijos apie regione teikiamas paslaugas, lyginti jas tarpusavyje (nėra specializuoto ir centralizuoto informacijos šaltinio).

\ SAŠAJOS TARP TURIZMO IR ŽŪ (3/3): GEOTERMINIAI VANDENYS

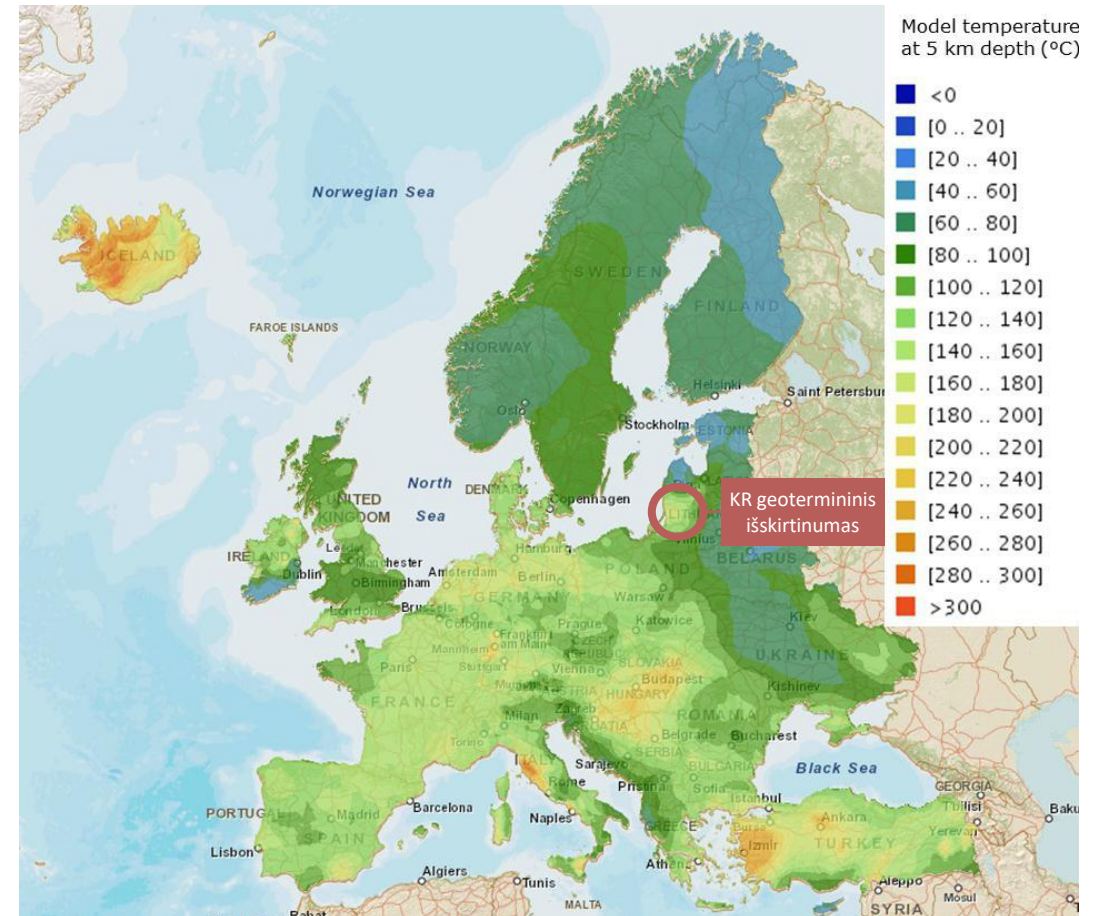
GEOTERMIŲ ŠALTINIŲ IŠSKIRTINUMAS KR

- 1989 m. atrasta Vakarų Lietuvos geoterminė anomalija yra unikali: 2 km gylyje esančio vandens temperatūra čia siekia 80-90 laipsnių, o kilometro gylyje – 30-45 laipsnius karščio.
- Aplinkinėse Baltijos šalyse nėra tokio geoterminės energijos potencialo. Lenkijoje, Vokietijoje, Rusijos lygumoje geoterminis vanduo yra šaltesnis 2-3 kartus.
- Vakarų Lietuvoje iš 2 km išgaunamo vandens druskingumas siekia beveik 20 % – savo savybėmis jis labai nedaug nusileidžia Negyvosios jūros vandeniui.

GEOTERMINIO VANDENS PANAUDOJIMO BŪDAI

- Geoterminiam patalpų šildymui naudojant šilumos siurblius.
- Patalpų vėsinimui, oro kondicionavimui.
- Agrokultūroje (šiltnamių šildymui, gyvulininkystei ir pan.).
- Akvakultūroje (žuvivaisoje).
- Sveikatinimo / terapijos srityse:
 - Skausminės būklės (nutukimo, lėtinio nuovargio, metabolinio sindromo, lėtinių sveikatos problemų vyresniems) profilaktikai.
 - Reumatinių, odos ligų gydymui.
 - Reumatinių būklių (ortopedinių, neurologinių, potrauminių) reabilitacijai.
 - Bendrai savijautai gerinti (sveikatinimui): streso valdymui, imuniteto stiprinimui, sveikam senėjimui.

EUROPOS GEOTERMINIO AKTYVUMO ŽEMĖLAPIS

TURINYS

Klaipėdos regiono žemės ūkio sektoriaus analizė

1. Esama situacija:

1.1. Rodiklių apžvalga

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

1.3. SSGG analizė

2. Žemės ūkio sektoriaus plėtra:

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siejami rodikliai

2.2. Valdysenos modelis

TRADICINIS ŽŪ (AUGALININKYSTĖ IR GYVULININKYSTĖ) NĖRA KR SPECIALIZACIJA, TAČIAU ŽVEJYBOS IR AKVAKULTŪROS SEKTORIUOSE REGIONAS TURI IŠSKIRTINUMĄ

Lokacijos koeficientas (angl. *location quotient, LQ*) – kiekybinis įvertis, nurodantis tam tikros industrijos / sektoriaus koncentraciją regione / teritorijoje, lyginant su visa valstybe.

LOKACIJOS KOEFICIENTAS (LQ) IR JO POKYTIS KR ŽŪ SEKTORIUJE, 2013–2016

PAGAL DIRBANČIŲJŲ SKAIČIŲ, KAI LR=1				PAGAL BENDRĄJĄ PRODUKCIJĄ TO METO KAINOMIS, KAI LR=1			
	2016	POKYTIS '13–16	SPECIALIZACIJA SAVIVALDYBĖSE (kai LQ ≥ 1,25)		2016	POKYTIS '13–16	
ŽŪ darbuotojų skaičius (ūkininkai ir šeimos nariai, nuolatiniai / laikini samdomi darbuotojai)	0,7	+0,4	Skuodo r. (3,1), Šilutės r. (1,9)	Bendroji ŽŪ produkcija	0,8	0	
				Augalininkystės produkcija	0,6	+0,1	
				Gyvulininkystės produkcija	0,9	-0,1	

LOKACIJOS KOEFICIENTAS (LQ) IR JO POKYTIS KR ŽVEJYBOS IR AKVAKULTŪROS ŠAKOSE, 2013–2016

PAGAL DIRBANČIŲJŲ SKAIČIŲ, KAI LR=1				PAGAL PRIDĖTINĘ VERTĘ GAMYBOS KAINOMIS, KAI LR=1			
	2016	POKYTIS '13–16	SPECIALIZACIJA SAVIVALDYBĖSE (kai LQ ≥ 1,25)		2016	POKYTIS '13–16	SPECIALIZACIJA SAVIVALDYBĖSE (kai LQ ≥ 1,25)
Žvejyba	7,3	-0,3	Neringa (55,4), Palanga (9,1), Šilutės r. (7,6)	Žvejyba	7,4	+0,7	
Akvakultūra	1,6	+0,4	Šilutės r. (9,5)	Akvakultūra	1,2	-0,6	Šilutės r. (22,6)

- Nors augalininkystės ir gyvulininkystės sektoriuose visame KR dirba kur kas mažiau darbuotojų nei vidutiniškai Lietuvoje (0,7 šalies vidurkio), dirbančiųjų kiekis sektoriuje nuo 2013 m. išaugo. Šie sektoriai didesnę reikšmę turi tik Skuodo (3,1) ir Šilutės (1,9) rajonuose.
- Žvejyba išlieka stipriu KR ekonominės specializacijos sektoriumi (7,3 karto daugiau dirbančiųjų nei vidutiniškai Lietuvoje), tačiau nuo 2013 m. jos reikšmė mažėjo. Didžiausias santykinis dirbančiųjų skaičius šiuose sektoriuose yra Neringoje (55,4), Palangoje (9,1) ir Šilutėje (7,6).
- KR akvakultūros sektorius įgauna vis didesnę reikšmę nei likusioje Lietuvos dalyje (KR siekia 1,6 Lietuvos vidurkio); šis sektorius ypač svarbus Šilutėje (9,5).

- Pagal sukuriamą pridėtinę vertę augalininkystės ir gyvulininkystės sektoriai nėra KR specializacija.
- Pagal pridėtinę vertę ir darbuotojų skaičių žvejybos sektorių galima laikyti KR ŽŪ specializacijos kryptimi. Lokacijos koeficientas nuo 2013 m. išaugo +0,7 p. p. Turint omenyje mažėjantį sektoriaus darbuotojų skaičių, pridėtinės vertės augimo priežastimi turėtų būti laikomas darbo produktyvumo augimas.
- Pagal pridėtinę vertę akvakultūra galėtų būti vertinama kaip regiono specializacija (lokacijos koeficientas sudaro 1,2 šalies vidurkio). Itin didelę reikšmę akvakultūra turi Šilutės rajone (22,6 karto didesnė reikšmė nei vidutiniškai Lietuvoje).

KR ŽŪ SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO VERTINIMO METODIKA PAREMTA BIOMASĖS IŠTEKLIŲ, BIOEKONOMIKOS KLASTERIŲ IR INOVACIJŲ POTENCIALO VERTINIMAIŠ

METODIKOS GAIRĖS

KR žemės ūkio sektoriaus konkurencingumo vertinimas atliktas pagal metodiką, kurią 2013–2015 m. parengė Nyderlandų Wageningeno universiteto ir tyrimų centro Agrarinės ekonomikos instituto vadovaujamas tarptautinis konsorciumas, įgyvendinant ES bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ finansuotą projektą „BioEconomy Regional Strategy Toolkit“ (BERST).

Atliekant konkurencingumo **TARPTAUTINIAME KONTEKSTE** vertinimą, KR žemės ūkio sektorius palygintas su žemės ūkio sektoriais 242 Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos šalių regionuose, turinčiuose nuo 150 iki 800 tūkst. gyventojų (NUTS 3 lygis). Sugretinimas apima Latvijos, Estijos, Suomijos, Norvegijos, Olandijos, Jungtinės Karalystės, Vokietijos (tik Straubing-Bogen regionas) ir Slovėnijos regionus.

Konkurencingumas **NACIONALINIAME KONTEKSTE** įvertintas KR žemės ūkio sektorių lyginant su likusių 9 Lietuvos apskričių žemės ūkio sektoriais.

Konkurencingumo vertinimui panaudoti 2015 m. BERST projekto atviros prieigos duomenų bazės (žr. prie šaltinių) duomenys, taip pat Eurostat, Lietuvos statistikos departamento ir kt. institucijų, nurodomų pristatant rezultatus, duomenys.

VERTINIMO KRITERIJAI IR RODIKLIAI

Vertinant KR žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą, t. y. jame veikiančių ūkio subjektų pajėgumą šiuo metu ir ateityje konkuruoti vietinėje bei tarptautinėje rinkoje, orientuotasi į biomasės išteklius ir jų gamybos apimtį, bioekonomikos verslo klasterių dydį, apimant ūkio šakas, kurios kuria paklausą biomasei, gaminamai žemės ūkyje, taip pat į inovacijų plėtros veiksnius (žr. paveikslą žemiau).

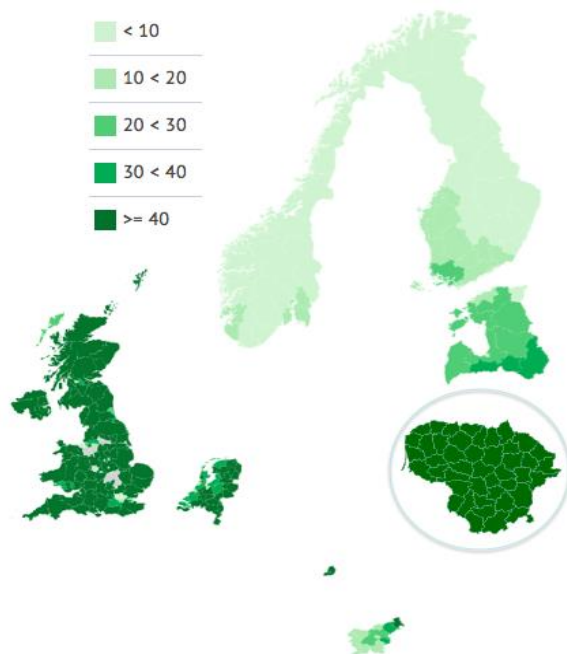
PAGAL BIOMASĖS IŠTEKLIUS KR YRA TIK 6 REGIONAS LIETUVOJE, TAČIAU LENKIA 142 REGIONUS (IŠ 230) EUROPOS KONTEKSTE

AUGALININKYSTĖS IR GYVULININKYSTĖS IŠTEKLIAI, PRODUKCIJA

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų kontekstas:

- Žemės išteklių atžvilgiu palankiausios sąlygos augalininkystės ir gyvulininkystės veiklai yra Jungtinės Karalystės (iki 80,4 % ŽŪ naudmenų Cambridgeshire reg.), Olandijos (iki 75,9 % ŽŪ naudmenų Oost-Zuid-Holland reg.) ir Lietuvos (iki 67,2 % ŽŪ naudmenų Marijampolės reg.) regionuose.
- Nors KR su 52,9 % ŽŪ naudmenų užima 6 vietą tarp LR regionų, lyginant su analizuojamais užsienio šalių regionais, KR yra pranašesnis už 142 regionus (iš 230, kurių duomenys prieinami šiam rodikliui apskaičiuoti).

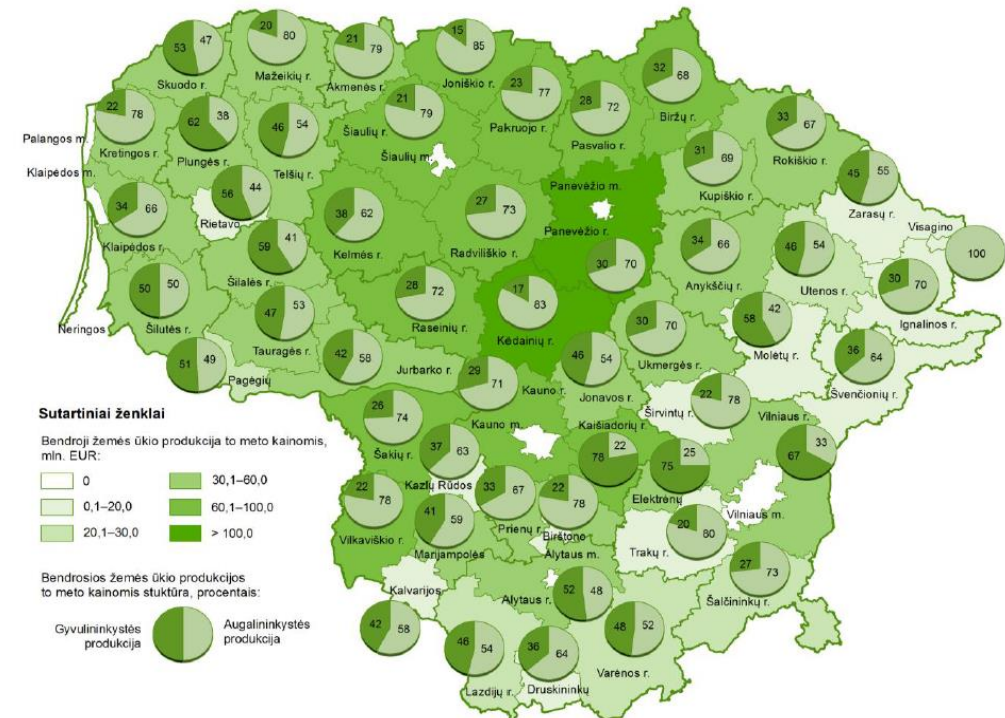
ŽEMĖS ŪKIO NAUDMENŲ PROC. DALIS NUO VISO ŽEMĖS FONDO, 2015

Lietuvos regionų kontekstas:

- Pagal ŽŪ produkcijos vertę (žr. paveikslą žemiau) LR konkurencingiausi yra Vidurio Lietuvos regionai, vertinant užauginamos biomasės santykiniais dydžiais – Marijampolės (9494,3 kg / gyv.), Šiaulių (7910,4 kg / gyv.) ir Panevėžio (6983,6 kg / gyv.) regionai.
- KR pagaminta produkcija (grūdai, rapsai, bulvės, daržovės, paskersti gyvuliai ir paukščiai, primelžtas pienas) siekia 1755,4 kg / gyv. (pagal rodiklį 9 vieta tarp LR regionų).

BENDROJI ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJA TO METO KAINOMIS, 2016

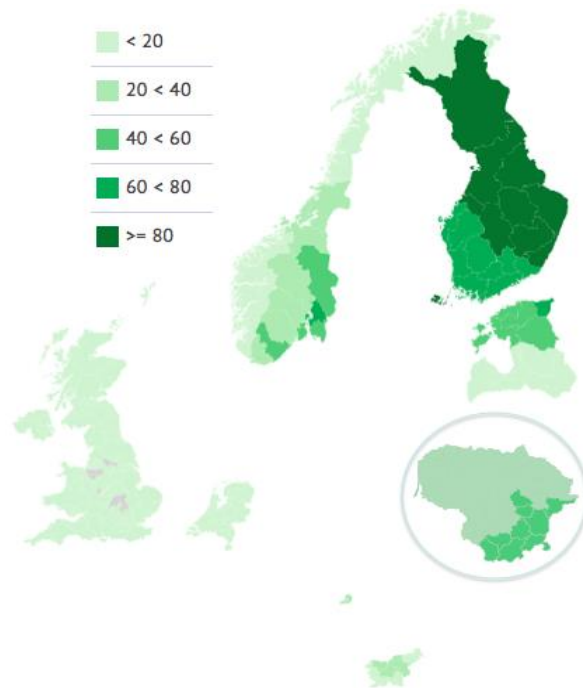
NORS PAGAL MIŠKININKYSTĖS IŠTEKLIUS KR LENKIA 193 UŽSIENIO REGIONUS (IŠ 230), LIETUVOJE KR ATSLIEKA NUO DAUGELIO REGIONŲ

MIŠKININKYSTĖS IR MEDIENOS RUOŠOS IŠTEKLIAI, PRODUKCIJA

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų kontekstas:

- Miško išteklių atžvilgiu pranašiausi yra Suomijos regionai (10-yje virš 80 % miškų nuo viso žemės fondo).
- LR miškingiausi yra Alytaus (49,3 %) ir Vilniaus (44,2 %) regionai. KR (26,6 %) kartu su Marijampolės regionu (22,0 %) yra tarp mažiausiai miškingų. Nepaisant to, pagal turimą miškų dalį nuo viso žemės fondo KR yra pranašesnis už 193 analizuojamus užsienio šalių regionus (iš 230, kurių duomenys prieinami šiam rodikliui apskaičiuoti).

MIŠKŲ (MIŠKO ŽEMĖS) PROC. DALIS NUO VISO ŽEMĖS FONDO, 2015

Lietuvos regionų kontekstas:

- Nacionalinės miškų inventorizacijos duomenimis, didžiausi medienos tūriai sutelkti Vilniaus reg. miškuose – 112,2 mln. m³ (daugiau nei penktadalis šalies mastu). Kituose LR regionuose medienos kiekiai menkesni, KR – tik 34,2 mln. m³.
- Santykinai daugiausia apvalios medienos suruošiama Alytaus (456,1 m³ / gyv.), Utenos (384,0 m³ / gyv.) ir Tauragės (328,3 m³ / gyv.) regionuose, tuo tarpu KR – 92,9 m³ / gyv. (pagal rodiklį 9 vieta tarp LR regionų).

LIETUVOS MIŠKŲ ŽEMĖLAPIS, 2017

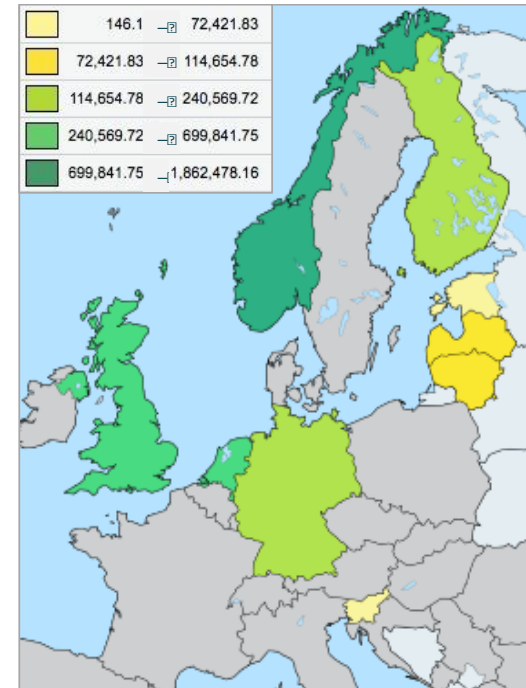
KR TURĖTŲ PLĖTOTI AKVAKULTŪROS SEKTORIŲ IR VYSTYTI AKVAKULTŪROS BEI ŽVEJYBOS SEKTORIŲ SINERGIJĄ

ŽVEJYBOS IR AKVAKULTŪROS IŠTEKLIAI, PRODUKCIJA

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų kontekstas:

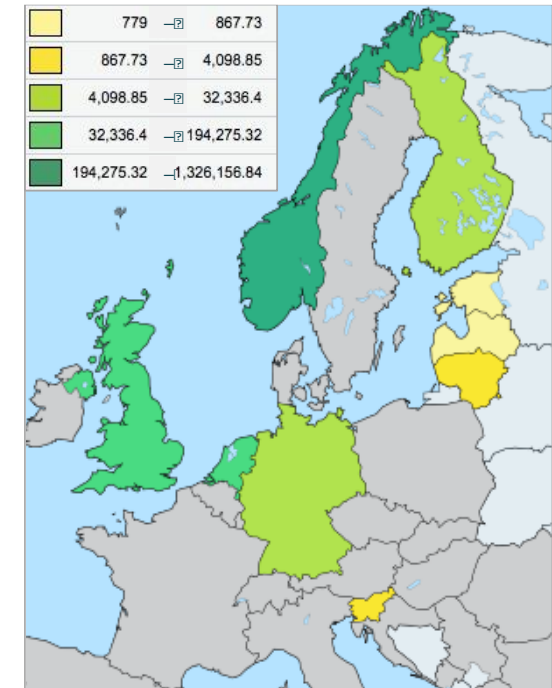
- Žvejybos Baltijos jūroje sektorius susidūrė su sunkumais, sukeltais blogėjančios menkių išteklių būklės ir mažėjančių žvejybos kvotų. 2017 m. Lietuvos žvejybos įmonės Baltijos jūroje (įskaitant priekrantę) sugavo apie 18,9 tūkst. tonų įvairių rūšių žuvų, didžiąją jų dalį sudarė Baltijos šprotai.
- 2017 m. LR užauginta 3,7 tūkst. tonų akvakultūros produkcijos (4,5 % daugiau nei 2012 m.). Tai yra daugiau nei Latvijoje (0,8 tūkst. tonų) ir Estijoje (0,9 tūkst. tonų). Apie 70 % akvakultūros produkcijos parduodama Lietuvos rinkoje. Tuo tarpu Latvijoje akvakultūros produktų paklausa didesnė nei vietinė pasiūla, todėl virš 50 % produkcijos importuojama iš Latvijos.
- Lietuvai būdinga tvenkinių akvakultūra, mažai išvystytos uždaros akvakultūros sistemos (pastarosiose užauginama iki 10 % akvakultūros produkcijos).
- Akvakultūros produkcijos apimties LR augo, didžiąją jos dalį sudarė karpiai, tačiau pradedamos auginti vis įvairesnės žuvų rūšys, tokios kaip eršketai, vaivorykštiniai upėtakiai, lydekos, afrikiniai šamai. LR būdinga tvenkinių akvakultūra, mažai išvystytos uždaros akvakultūros sistemos (UAS), kuriose kol kas užauginama iki 10 % LR akvakultūros produkcijos.
- Remiantis LR ŽŪM Žuvininkystės departamento informacija (2017 m.), dauguma žuvų perdirbimo įmonių LR žaliavas importuoja, o didžiąją dalį pagamintų žuvų produktų eksportuoja. Perdirbimo sektoriaus gamybos apimtys 2014–2016 metais augo vidutiniškai 13 % kasmet. 2016 m. žuvų perdirbimo įmonėse buvo pagaminta 121 tūkst. tonų produkcijos, kurios vertė – 555,7 mln. Eur.
- Atsižvelgiant į šias tendencijas, KR siekiant išlaikyti konkurencingumą „mėlynosios“ bioekonomikos srityje ir išnaudoti stiprią jos produkcijos paklausą tikslinga stiprinti savo poziciją akvakultūros sektoriuje, kuris, palyginti su žvejyba KR, yra mažiau specializuotas ir kurio pajamos augo lėčiau (žr. rodiklius lentelėje dešinėje).
- Plėtojant akvakultūrą galima sinergija su KR gerai išvystytu žvejybos sektoriumi, ypač ypač perdirbimo ir prekybos srityse. Išteklių prasme KR turi sąlygas vystyti jūrinę akvakultūrą. Akvakultūros plėtra gali prisidėti prie SVV skatinimo, ypač UAS atveju, nes pradėti akvakultūros produkcijos gamybą UAS, lyginant su LR paplitusia tvenkinių akvakultūra, yra daug paprasčiau – šis gamybos būdas reikalauja mažiau vandens ir žemės ploto išteklių.

SUGAUTA ŽUVIS, TONOMIS, 2016

Šaltinis: Eurostat

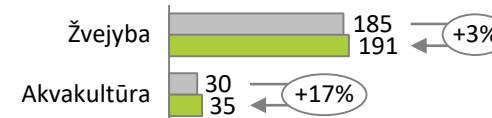
AKVAKULTŪROS PRODUKCIJA, TONOMIS, 2016

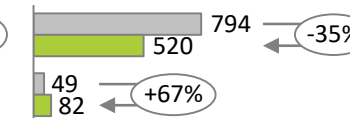
Šaltinis: Eurostat

JURIDINIŲ ASMENŲ SKAIČIUS, KR

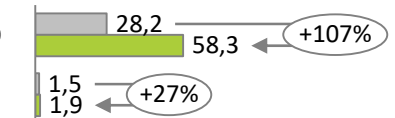

DARBUOTOJŲ SKAIČIUS, KR

2013 2017

PAJAMŲ SUMA, MLN. EUR, KR

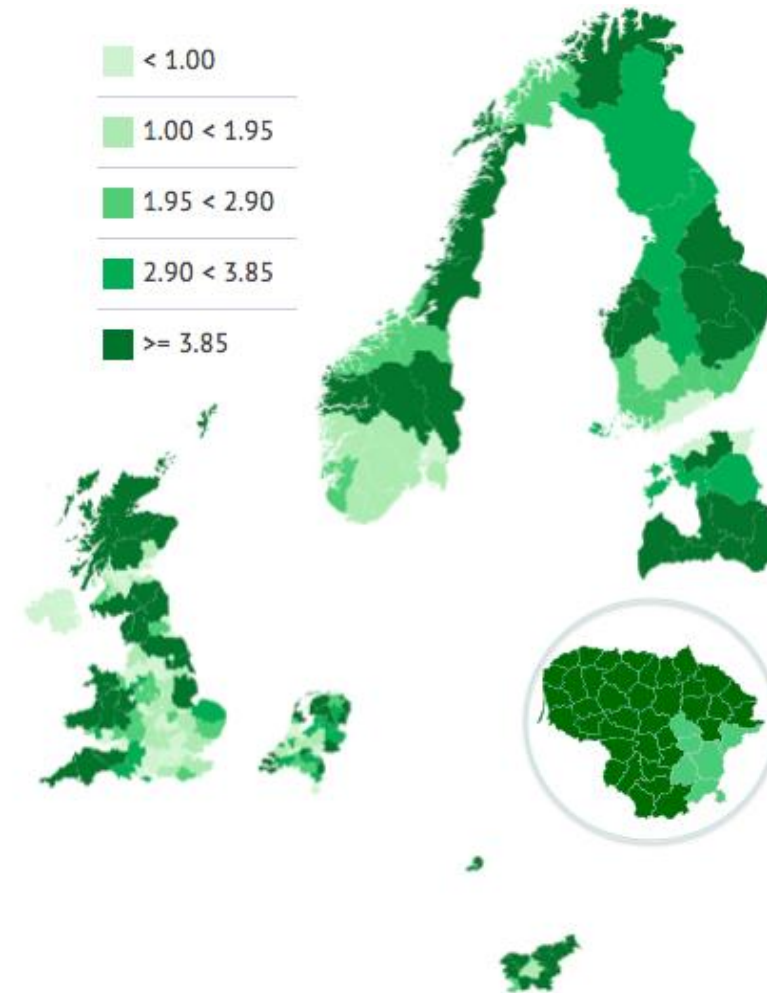
KR PAGAL DIRBANČIŲJŲ BIOMASĖS GAMYBOS SEKTORIUJE DALĮ APLENKIA 226 ANALIZUOJAMUS UŽSIENIO ŠALIŲ REGIONUS (IŠ 242), TAČIAU LR YRA 8-TAS

BIOMASĖS GAMYBOS KLASTERIS

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų kontekstas

- Išskyrus Vilniaus regioną, kuriame dirbantys žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose sudaro 2,7 % visos darbo jėgos, Lietuvoje palyginti nemažai žmogiškųjų išteklių yra sukonzentruoti šiose ūkio srityse.
- Biomasės gamybos sektoriuose dirba 27,8 % Marijampolės, 25,8 % Tauragės, 15,9 % Šiaulių, 12,8 % Panevėžio, 12,2 % Utenos, 11,7 % Telšių, 11,1 % Alytaus, 9,4 % Klaipėdos ir 5,1 % Kauno regionų darbo jėgos.
- KR pagal šį rodiklį aplenkia 226 analizuojamus užsienio šalių regionus (iš 242).
- Tarp LR regionų KR yra 8-tas.
- Žmogiškųjų išteklių prieinamumas yra svarbus plėtros ir atitinkamai konkurencingumo veiksnys, tačiau pernelyg didelė koncentracija gali rodyti veiklos neefektyvumą.

DIRBANČIŲJŲ BIOMASĖS GAMYBOJE PROC. DALIS NUO VISOS REGIONO DARBO JĖGOS, 2015

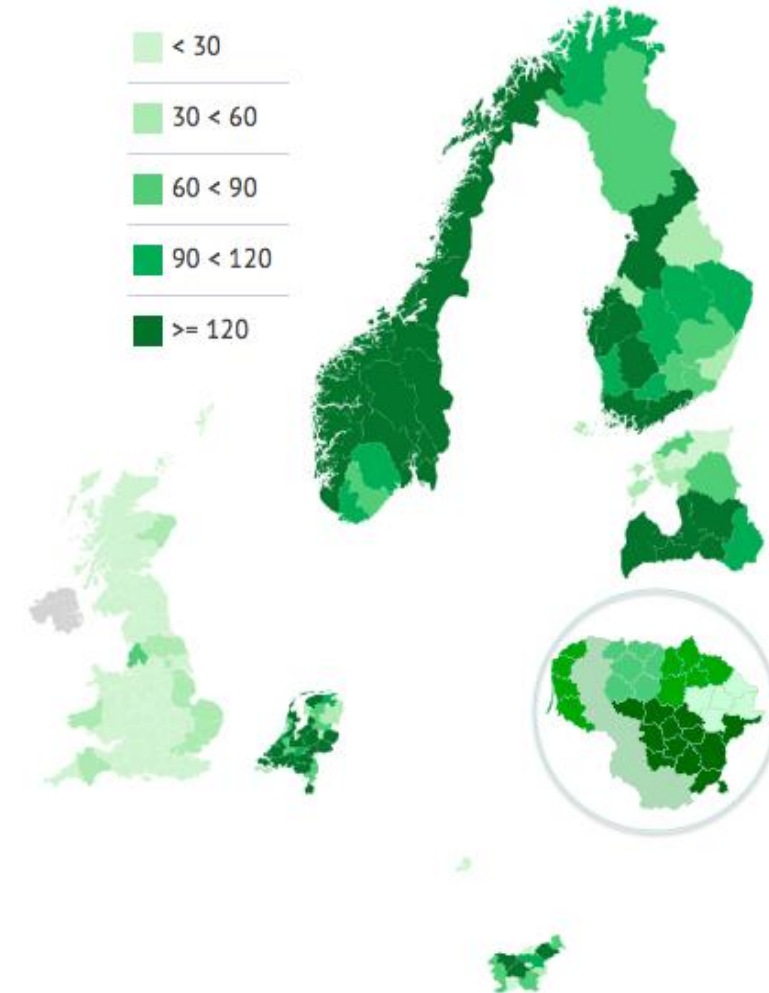
ATSIŽVELGIANT Į ĮMONIŲ SKAIČIŲ KR YRA PAKANKAMAI KONKURENCINGAS PLĖTOTI ŽEMĖS ŪKIO PRODUKTAIS GRĮSTĄ MAISTO IR GĖRIMŲ PRAMONĘ

MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBOS KLASTERIS

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos bei Lietuvos regionų kontekstas:

- Lyginant su analizuojamais užsienio šalių regionais (žr. paveikslą dešinėje), Kauno (253 gamintojai), Vilniaus (224 gamintojai), **Klaipėdos (114 gamintojų)** ir Panevėžio (105 gamintojai) regionuose yra susiformavę nemaži maisto ir gėrimų pramonės klasteriai. Pastebėtina, kad tai pagal darbuotojų skaičių palyginti didesnės įmonės. Vadovaujantis Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto informacija (2016 m.), Lietuvos maisto produktų, gėrimų ir tabako gamybos įmonėje 2016 m. dirbo vidutiniškai 43 darbuotojai (KR – 35). Tai yra kelis kartus daugiau negu daugelyje ES šalių. Vidutiniškai įmonėje daugiau darbuotojų buvo tik Jungtinėje Karalystėje.
- Remiantis VŠĮ „Versli Lietuva“ atlikta „Lietuvos savivaldybių ir regionų specializacijos prekių eksporte pagal pramonės sektorius analize“ (paskelbta 2018-01-18), Lietuvoje maisto produktų eksportas 2016 m. sudarė 13,2 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės.
- Nustatyta, kad labiausiai šioje srityje specializuotos (LQ>1,25) yra Panevėžio m. sav., kurioje maisto produktų eksportas siekė 11 % visų sektoriaus pardavimų ne Lietuvos rinkoje, Rokiškio r. sav. (10 % sektoriaus eksporto vertės), Marijampolės sav. (9 % sektoriaus eksporto vertės), Raseinių r. sav. (8 % sektoriaus eksporto vertės), **Klaipėdos r. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės)**, Plungės r. sav. (6 % sektoriaus eksporto vertės), Telšių r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Pagėgių sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Vilniaus r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Kaišiadorių r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės) ir Utenos r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės).

MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBOS ĮMONIŲ SKAIČIUS REGIONUOSE, 2015

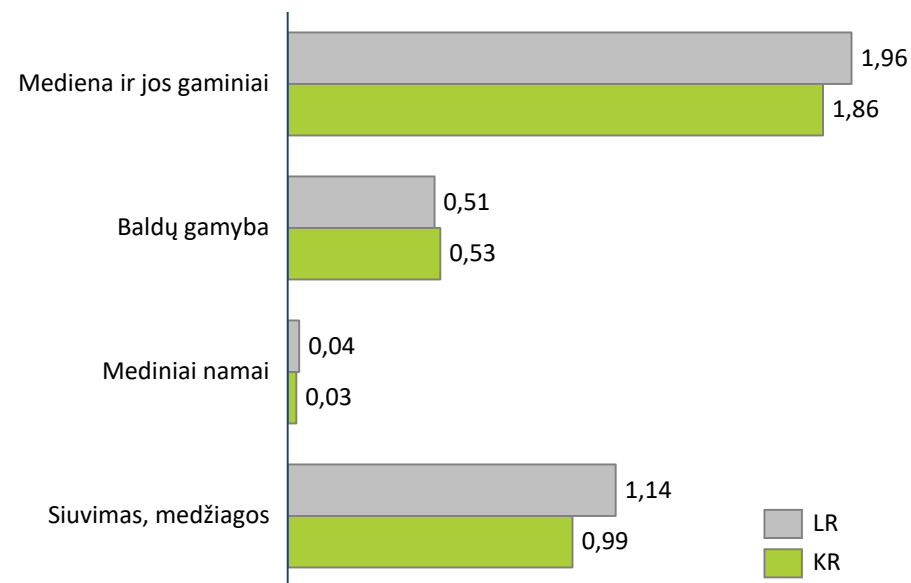
PAGAL EKSPORTUOJAMAS PREKES KR YRA SPECIALIZUOTAS MEDIENOS GAMINIŲ IR BALDŲ GAMYBOS SEKTORIUOSE

MEDIENOS, TEKSTILĖS IR JŲ GAMINIŲ GAMYBOS KLASTERIS

Lietuvos regionų kontekstas:

- KR yra nemažas miško išteklių grįstos apdirbamosios gamybos klasteris: 465 įmonės, užsiimančios medienos ir jos gaminių gamyba (10,24 % nuo visų LR), 133 – baldų gamyba (11,23 % nuo visų LR), 7 – medinių namų gamyba (8,05 % nuo visų LR). Jų susitelkimas KR yra panašus kaip ir visoje LR, tik KR mažiau nei LR mastu (1,86 % lyginant su 1,96 %) yra susikonglomeravusios medienos ir jos gaminių gamybos įmonės.
- Tekstilės gaminių ir drabužių gamybos klasteris KR yra menkesnis (248 įmonės) ir šios srities įmonių koncentracija regione (0,99 %) mažesnė nei visoje LR (1,14 %).

ĮMONĖS PAGAL VEIKLOS SRITĮ (% NUO VISŲ ĮMONIŲ)

MEDIENOS, TEKSTILĖS IR JŲ GAMINIŲ EKSPORTE BESISPECIALIZUOJANČIOS SAVIVALDYBĖS (LQ>1,25)

- **MEDIENOS IR JOS GAMINIŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 5,5 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Elektrėnų sav. (25 % sektoriaus eksporto vertės), Alytaus m. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės), Kauno r. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Marijampolės sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Šilalės r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Kretingos r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės), Tauragės r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės), Ukmergės r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės), Kazlų Rūdos sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės).
- **BALDŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 9,5 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Kauno m. sav. (24 % sektoriaus eksporto vertės), Vilniaus m. sav. (16 % sektoriaus eksporto vertės), Klaipėdos m. sav. (12 % sektoriaus eksporto vertės), Šiaulių m. sav. (11 % sektoriaus eksporto vertės), Alytaus m. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Kauno r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Kazlų Rūdos sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės).
- **TEKSTILĖS GAMINIŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 2,6 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Kauno m. sav. (27 % sektoriaus eksporto vertės), Šiaulių m. sav. (23 % sektoriaus eksporto vertės), Alytaus m. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės), Raseinių r. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės), Vilniaus r. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Tauragės r. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Marijampolės sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės).
- **DRABUŽIŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 2,8 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Kauno m. sav. (41 % sektoriaus eksporto vertės), Vilniaus m. sav. (17 % sektoriaus eksporto vertės), Utenos r. sav. (8 % sektoriaus eksporto vertės), Alytaus m. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės), Kauno r. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Visagino sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės).

Labiausiai specializuotos savivaldybės savo sektoriuose pagamina nuo 58 iki 83 % visos tų sektorių eksportuojamos produkcijos, t. y. 58 % medienos gaminių, 76 % baldų, 77 % tekstilės gaminių ir 83 % drabužių ne Lietuvos rinkai. Pagal eksportuojamas prekes KR yra specializuotas medienos gaminių ir baldų gamybos sektoriuje, kuriame koncentracija kiek mažesnė (atitinkamai konkurencija didesnė) nei tekstilės gaminių ir drabužių gamybos sektoriuje. Rezultatas pasiektas KR neturint didesnių vietinių miško (medienos) išteklių.

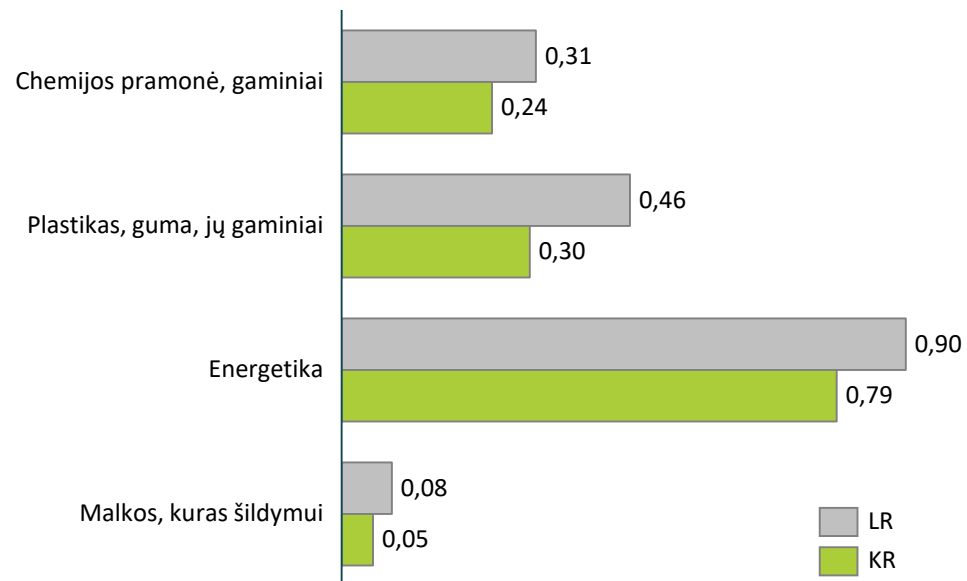
KR SPECIALIZACIJA CHEMIJOS IR PLASTIKO PRAMONĖJE SUDARO PALANKIAS SĄLYGAS PLĖTOTI BIOEKONOMIKĄ

CHEMIJOS IR PLASTIKO PRODUKTŲ GAMYBOS KLASTERIS

Lietuvos regionų kontekstas:

- KR chemikalų ir chemijos produktų gamyba užsiima 61 įmonė (8,52 % nuo visų LR), guminių ir plastikinių gaminių gamyba – 74 įmonės (7,00 % nuo visų LR). Šių įmonių koncentracija KR (0,24 % ir 0,30 % atitinkamai) yra mažesnė nei LR mastu (0,31 % ir 0,46 % atitinkamai).
- KR energetikos srityje veikia 196 įmonės (9,37 % nuo visų LR) ir 13 įmonių, besiverčiančių malkų ir kuro šildymui tiekimu (6,91 % nuo visų LR). Jų koncentracija KR (0,79 % ir 0,05 % atitinkamai) taip pat mažesnė nei LR mastu (0,90 % ir 0,08 % atitinkamai).

ĮMONĖS PAGAL VEIKLOS SRITĮ (% NUO VISŲ ĮMONIŲ)

CHEMIJOS IR PLASTIKO PRODUKTŲ EKSPORTE BESISPECIALIZUOJANČIOS SAVIVALDYBĖS (LQ>1,25)

- **CHEMIKALŲ IR CHEMIJOS PRODUKTŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 10,7 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Kėdainių r. sav. (26 % sektoriaus eksporto vertės), Klaipėdos m. sav. (22 % sektoriaus eksporto vertės), Jonavos r. sav. (19 % sektoriaus eksporto vertės), Klaipėdos r. sav. (15 % sektoriaus eksporto vertės).
- **GUMINIŲ IR PLASTIKINIŲ GAMINIŲ EKSPORTAS**, kurio vertė 2016 m. sudarė 4,5 % visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės: Vilniaus r. sav. (20 % sektoriaus eksporto vertės), Trakų r. sav. (18 % sektoriaus eksporto vertės), Šiaulių m. sav. (11 % sektoriaus eksporto vertės), Klaipėdos r. sav. (7 % sektoriaus eksporto vertės), Alytaus r. sav. (5 % sektoriaus eksporto vertės), Kauno r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Tauragės r. sav. (4 % sektoriaus eksporto vertės), Utenos r. sav. (3 % sektoriaus eksporto vertės).

KR užima 37 % Lietuvos chemijos pramonės eksporto rinkos, kurios 82 % dalijasi vos keturios savivaldybės. Taip pat eksportuoja 7 % visų lietuviškos kilmės guminių ir plastikinių gaminių, nors reikalinga pastebėti, kad jų eksporte didesnis vaidmuo tenka Vilniaus regionui, užimančiam 38 % šios rinkos.

KR specializacija chemijos ir plastiko pramonėje sudaro palankias sąlygas plėtoti bioekonomiką, kadangi šios ūkio sritys kartu su energetikos sektoriumi labiausiai gali prisidėti prie iškastiniais ištekliais grįstų produktų pakeitimo.

BIOENERGETIKOS VYSTYMO VEIKSNIAI

Atliekant „ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimą ir 2014–2020 metų finansavimo prioritetų nustatymą“ (2014 m.), pabrėžta, kad Lietuva atsilieka pagal ES atliekų direktyvų reikalavimų, ypač susijusių su komunalinių atliekų tvarkymu, įgyvendinimą. Nors šalyje sukurta moderni atliekų biologinio apdorojimo infrastruktūra, Lietuva patenka tarp ES šalių, kuriose dominuoja pats primityviausias atliekų tvarkymo būdas – šalinimas sąvartyne.

ES atliekų direktyvų reikalavimais siekiama užtikrinti, kad biologiškai skaidžios atliekos būtų surenkamos surenkamos atskirai tam, kad didinti iš jų susidarančių biodujų kiekį, kurį galima panaudoti kogeneracijai, įleisti į dujų tinklą, naudoti kaip transporto priemonių degalus ar anaerobinio skaidymo būdu iš jų gaminti trąšas. Atlikto vertinimo metu nustatyta, kad ūkio subjektai yra suinteresuoti investuoti savo lėšas į bioskaidžių atliekų panaudojimo biodujų gamybai ir kt. reikalingą įrangą, tačiau investicijas stabdo tai, kad nėra sukurtos efektyvios bioskaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos.

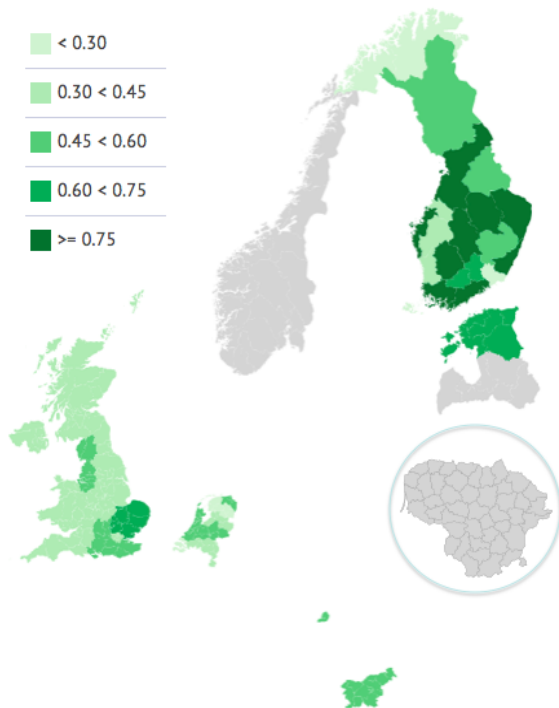
PAGAL VERSLO FINANSAVIMĄ MTEP KR ATSILIEKA NUO ES, TAIP PAT ATSILIEKA NUO VILNIAUS IR KAUNO REGIONŲ PAGAL BIOEKONOMIKOS TYRIMŲ INSTITUCIJŲ SKAIČIŲ

MTEP IŠTEKLIAI (FINANSINIAI)

Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos bei Lietuvos regionų kontekstas:

- 2016 m. Europos inovacijų švieslentėje (EIS) LR pasiekė ES vidurkį pagal valstybės išlaidas MTEP, tačiau verslo išlaidos MTEP sudarė tik 23 % ES vidurkio. Kaip ir analizuojamose užsienio šalių regionuose (žr. paveikslą žemiau), LR išlaidos MTEP nėra tolygiai pasiskirsčiusios. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 m. KR išlaidos MTEP aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose sudarė 12,2 mln. Eur (5,1 % nuo visų LR išlaidų MTEP šiuose sektoriuose). Didžioji dalis (46,5 %) šių išlaidų teko Vilniui (111,4 mln. Eur), 27,3 % – Kaunui (65,4 mln. Eur), 1,2 % – Šiauliams (2,8 mln. Eur).

IŠLAIDOS MTEP 2015 M. (INDEKSAS, ES=1)

MTEP KOMPETENCIJA

Lietuvos regionų kontekstas:

- Bioekonomikos plėtra remiasi gyvybės mokslais, molekuline biologija, biofizika, biochemija, biotechnologija, nanotechnologija, inžinerija, informacinėmis ir ryšių technologijomis, socialiniais ir kt. mokslais.
- Lietuvoje į bioekonomikos plėtrą orientuotus mokslinius tyrimus biomedicinos, žemės ūkio, fizinių ir technologijos mokslų srityse vykdo 12 institucijų:
 - VILNIUJE** | Fizinių ir technologijos mokslų centras (FTMC) (su Tekstilės institutu Kaune), Gamtos tyrimų centras (GTC), Inovatyvios medicinos centras (IMC), Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU) ir Vilniaus universitetas (VU),
 - KAUNE** | Aleksandro Stulginskio universitetas (ASU), Kauno technologijos universitetas (KTU), Lietuvos energetikos institutas (LEI), Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU) ir Vytauto Didžiojo universitetas (VDU),
 - KLAIPĖDOJE** | Klaipėdos universitetas (KU) ir Kopgalio Jūrinės žuvininkystės laboratorija,
 - KĖDAINIUOSE** | Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras (LAMMC) (su regioniniais filialais).
- Klaipėdoje veikiančio KU ir Lietuvos žuvininkystės tarnybos mokslinė veikla orientuota į jūros išteklius ir susijusias technologijas, tuo tarpu kitos bioekonomikos plėtrai reikalingos kompetencijos ir mokslo infrastruktūra pagrįde sutelkta Kaune ir Vilniuje.

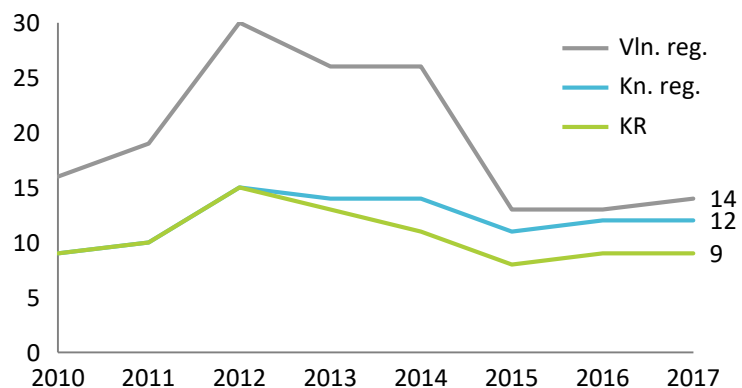
KR YRA MAŽIAU SVV ĮMONIŲ NEI VILNIUJE IR KAUNE, KR SVV ĮMONIŲ PRIEAUGIS YRA VIENAS MAŽIAUSIŲ LIETUVOJE

SVV ĮMONIŲ VEIKLA

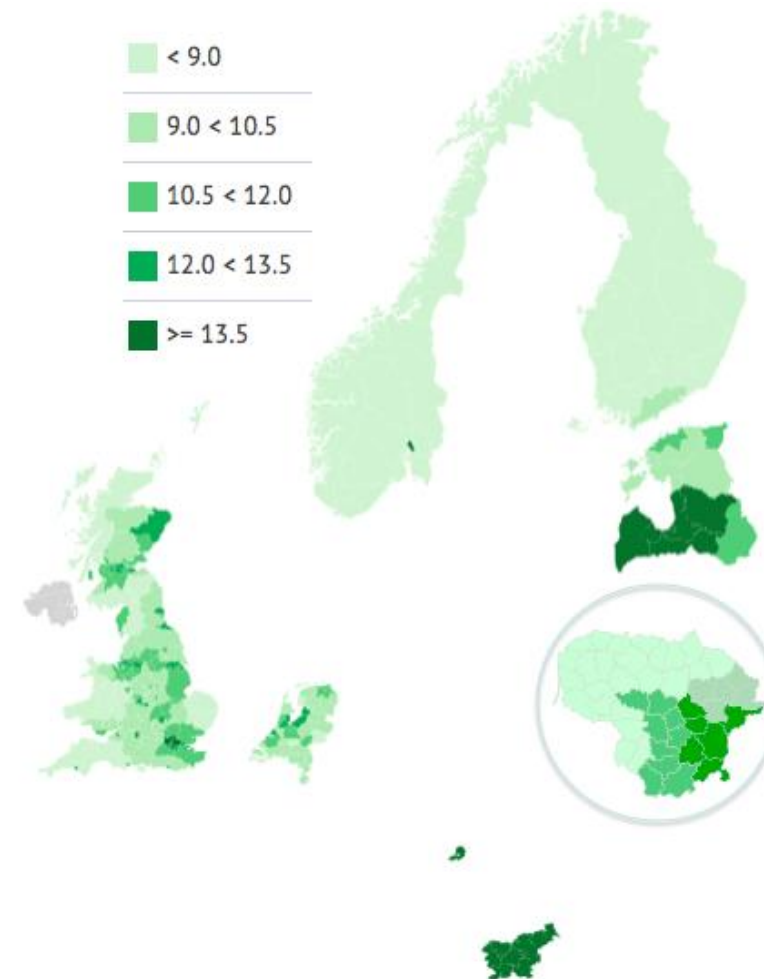
Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų kontekstas:

- Sparčiausi SVV įmonių steigimosi tempai (žr. paveikslą dešinėje) fiksuoti daugumoje Slovėnijos (iki 25,3 % prieaugis Obalno-kraska reg.) ir Latvijos (iki 17,9 % prieaugis Riga reg.) regionų, taip pat kai kuriuose Jungtinės Karalystės (iki 18,1 % prieaugis Inner London-East reg.) regionuose bei Vokietijos Straubing-Bogen regione (21,7 % prieaugis).
- Bendrai Lietuvoje verslumo lygis, vertinant pagal 1000-čiui gyventojų tenkančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių, aukščiausias didžiųjų miestų regionuose: 2018 m. pradžioje 1000-čiui Vilniaus apskrities gyventojų vidutiniškai teko 43,4 veikiančių SVV, 1000-čiui Klaipėdos apskrities gyventojų – 30,1, 1000-čiui Kauno apskrities gyventojų – 29,8, tuo tarpu 1000-čiui Marijampolės ir Utenos apskričių gyventojų apytiksliai teko tik po 16 tokių įmonių.
- Vertinamu laikotarpiu naujų SVV įmonių steigimosi tempas aukščiausias buvo Vilniaus (12,8 % prieaugis), Kauno (11,4 % prieaugis) ir Alytaus (10,5 % prieaugis) regionuose. KR teko 6-ta vieta tarp LR regionų su 8,4 % naujų SVV įmonių prieaugiu.
- Bendra tendencija Lietuvos didžiųjų miestų regionuose – 2013 m. naujų SVV įmonių steigimo tempas (prieaugis) sumažėjo ir augti pradėjo tik 2016 m.

NAUJŲ SVV ĮMONIŲ PRIEAUGIS, %, 2010–2017

NAUJŲ SVV ĮMONIŲ PROC. DALIS NUO VISŲ REGIONE VEIKIANČIŲ SVV ĮMONIŲ, 2015

IŠVADOS | KR YRA KONKURENCINGAS ŽVEJYBOS, CHEMIJOS PRODUKTŲ GAMYBOS, MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBOS BEI MEDIENOS / BALDŲ GAMYBOS SRITYSE

- MAISTO GAMYBOS VERTĖS GRANDINĖ** | Sąlyginai KR turi pakankamus gamtinius ir žmogiškuosius išteklius vystyti augalininkystę, gyvulininkystę ir akvakultūrą bei tarp lyginamų regionų išskirtinius – žvejybai, tačiau galėtų būti pasiektos didesnės gamybos apimtys ir sukurta daugiau PV. Yra specializacija gyvulininkystės (Skuodo r., Šilutės r.) ir akvakultūros (Šilutės r.) srityse, kas kuria išskirtinumą į augalininkystės produkciją stipriai orientuotame LR ŽŪ. Organizavimo prasme KR ŽŪ neišsiskiria, yra kiek didesnės kooperacijos, bet mažesnio produktyvumo bei mažesnės orientacijos į ekologišką gamybą požymių. KR turi palyginti didelį maisto produktų ir gėrimų gamybos klasterį, specializuojasi jos produktų eksporte. Inovacijų potencialą riboja palyginti siaura KR MTEP kompetencija, mažesnis SVV aktyvumas.
- MIŠKO IŠTEKLIAIS GRĮSTOS GAMYBOS VERTĖS GRANDINĖ** | KR miško ištekliai palyginti nėra gausūs, tačiau sėkmingai vystoma šiais ištekliais grįsta baldų gamybos pramonė, sutelktas įmonių klasteris, sėkmingai eksportuojama produkcija. KR MTEP kompetencija neapima inovacijų šiame sektoriuje diegimui reikalingų sričių.
- KITOS POTENCIALO TURINČIOS SRITYS** | Lyginant su kitais regionais, KR turi potencialą vystyti „žaliosios“ biochemijos, bioplastiko ir bioenergijos gamybą. Yra susiformavę įmonių klasteriai. Vietos chemijos ir plastiko gamintojai yra pasiekę palyginti nemažą eksporto apimtį (ypač chemijos produktų), KR energetikos srities įmonės turi patirties atsinaujinančių energijos šaltinių srityje. Be to, KR lokacija (uostas) yra palanki biokombinatų, kurie integruotai gamina šiuos produktus, vystymui. Tokių inovacinių projektų įgyvendinimui būtų reikalinga pritraukti išorės ekspertus / mokslininkus su reikiamomis kompetencijomis.

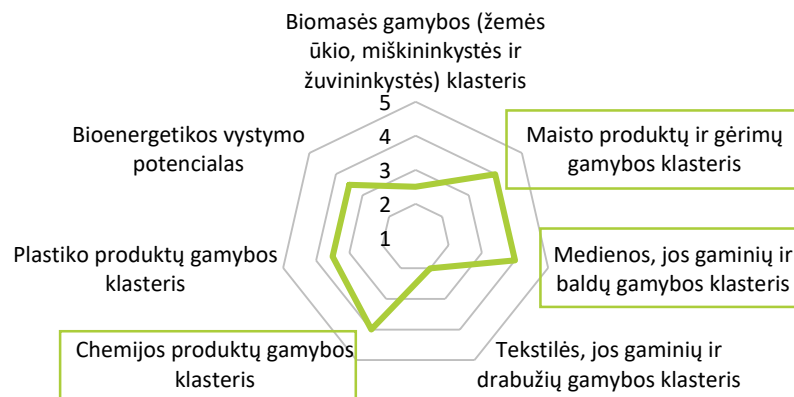
KR KONKURENCINĖ POZICIJA

VERTINIMO SKALĖ: [1] – nekonkurencinga, menkai išvystyta sritis, [2] – vystoma sritis, bet sąlyginai maži ištekliai ir / ar yra kt. plėtros potencialą ribojančių veiksnių, [3] – regionas konkurencingas nacionaliniu mastu, [4] – lyderystė nacionaliniu mastu, [5] – lyderystė Šiaurės, Vakarų ir Vidurio Europos regionų (tarptautiniu) mastu. Sritys, įvertintos [4] arba [5], yra apibrauktos žaliai.

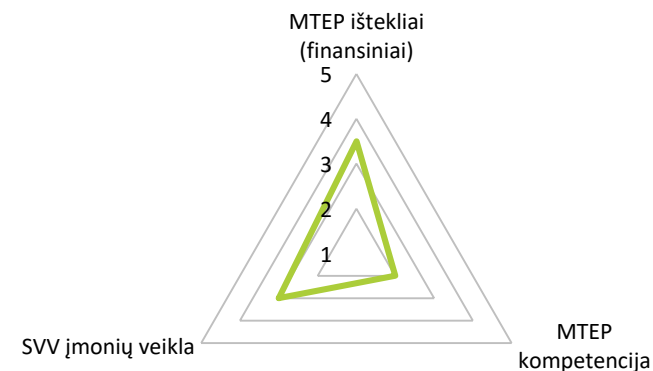
BIOMASĖS IŠTEKLIAI, JŲ GAMYBA, KR

BIOMASĖS IŠTEKLIAI, JŲ GAMYBA, KR

BIOMASĖS IŠTEKLIAI, JŲ GAMYBA, KR

TURINYS

Klaipėdos regiono žemės ūkio sektoriaus analizė

1. Esama situacija:

1.1. Rodiklių apžvalga

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

1.3. SSSG analizė

2. Žemės ūkio sektoriaus plėtra:

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siekiami rodikliai

2.2. Valdysenos modelis

\ KR ŽŪ SEKTORIAUS STIPRYBĖS IR SILPNYBĖS

STIPRYBĖS

IŠTEKLIAI

- Palankios gamtinės sąlygos vystyti žemės ūkį (sąlygos augalininkystės ir gyvulininkystės veiklai KR geresnės nei 142 iš 230 tirtų regionų), kurios ateityje galėtų būti dar geriau išnaudotos.
- Išvystytas tradicinis žemės ūkis (grūdai, mėsa, pieno produktai, kiaušiniai, daržovės, uogos (braškės, šilauogės), vaisiai).
- Išplėtota žvejyba Baltijos jūroje (žvejybos šakoje dirbančiųjų sk. 7,3, o pridėtinė vertė – 7,4 karto didesni nei Lietuvos vidurkis), augantis akvakultūros sektorius (2013–2017 m. šakos juridinių asmenų sk. išaugo 17 %, darbuotojų sk. – 67 %, o pajamos – 27 %).
- Lyginant su kitais LR regionais, stiprus maisto produktų ir gėrimų gamybos klasteris (veikia 118 maisto produktų ir gėrimų gamintojų).
- Išvystytos kitos biologiniais ištekliais grįstos apdirbamosios gamybos šakos, ypač chemijos pramonė (KR užima net 37 % chemijos pramonės eksporto rinkos) ir baldų gamyba (KR veikia 113 baldų gamybos įmonių), taip pat regiono energetikos įmonės yra sukaupusios patirtį atsinaujinančių energijos šaltinių srityje, kuri apima ir bioenergetiką.
- Regionui prieinami palyginti gausūs LR biomasės ištekliai (to pavyzdys – KR baldų gamybos sektorius).
- Išvystyta uosto ir kelių infrastruktūra, reikalinga užtikrinant ūkininkų įrangos judėjimą ir produkcijos logistiką. Taip pat dėti pirmieji žingsniai stiprinant mokslinį potencialą žuvininkystės srityje įkuriant Kopgalio Jūrinės žuvininkystės laboratoriją.

RINKA

- LR vartotojai, rinkdamiesi maisto produktus, pirmenybę teikia lietuviškai produkcijai.
- Vartotojai (ypač gaunantys aukštesnes pajamas) vis daugiau dėmesio skiria maisto kokybei.

SILPNYBĖS

IŠTEKLIAI, ŠVIETIMAS, DARBO RINKA

- Kaimiškose vietovėse vis sunkiau surasti darbuotojų.
- Žemės ūkis nepatrauklus jaunimui, mažėja jaunų ūkininkų (studentai, net ir baigę ŽŪ programas, pasirenka darbą kituose sektoriuose, emigruoja ir / ar dirba užsienyje, kur už tokį patį darbą mokama gerokai daugiau).
- Regione prasta žemės ūkio ir bioekonomikos plėtrai reikalingų mokslų būklė.

VADYBA

- Kaip ir visoje LR, KR žemės ūkyje dominuoja smulkūs ūkiai, žemas jų kooperacijos lygis, iš dalies lemiantis tai, kad:
 - Lėtai vyksta technologinis ūkių atsinaujinimas ir atitinkamai lėtai gerėja jų gamybinis efektyvumas.
 - Vietos ūkininkai užima menką vaidmenį maisto produktų gamybos vertės grandinėje, daugiausia gamina ir parduoda žaliavas.
 - Neišvystytos alternatyvios papildomas pajamas galinčios generuoti veiklos (pvz., bioenergijos gamyba iš žemės ūkio atliekų).
 - Stokojama vadybinės kompetencijos įgyvendinti pažangesnius tiesioginės prekybos modelius, tokius kaip e. prekybos platformos, užtikrinančios prekių asortimentą ir logistiką prie prekybos centrų teikiamo komforto pripratusiam vartotojui.

RINKA

- Palyginti maža LR gyventojų perkamoji galia, kuri nekuria vietinės rinkos aukštesnės pridėtinės vertės žemės ūkio ir inovatyviems bioekonomikos produktams.

STRATEGINIS (VIEŠASIS) VALDYMAS

- Regionas neturi ilgalaikės žemės ūkio sektoriaus plėtros strategijos, kas apsunkina būtinų pokyčių planavimą, jų koordinavimą ir įgyvendinimą.
- Žemės ūkio ir bioekonomikos srityse nėra išplėtotas / vystomas bendradarbiavimas bendradarbiavimas (ypač tarptautinio lygmens su pažangesniais partneriais).

\ KR ŽŪ SEKTORIAUS GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS

GALIMYBĖS

IŠTEKLIAI

- Bendradarbiavimas (pajėgumų sutelkimas) su ŽŪ ir bioekonomikos plėtrai reikalingą mokslo kompetenciją ir infrastruktūrą turinčiais regionais (Kauno, Vilniaus), taip pat su bioekonomikoje specializuotais regionais (Panevėžio, Šiaulių).
- Sumanesnis esamų KR išteklių panaudojimas, orientuojantis į aukštesnės pridėtinės vertės ir plataus pritaikymo produktus bei inovatyvias gamybos technologijas (pvz., pluoštinių kanapių auginimas ir jų perdirbimas, prieskoninių augalų auginimas, vynuogių auginimas ir vyno gamyba šiltėjant klimatui, bitininkystė, avininkystė ir ožkų auginimas dėl turimų pievų ir šių gyvūnų universalumo (mėsa, pienas, vilna), jūrinė akvakultūra, UAS ir kt. inovatyvios gamybos technologijos (krevečių ir kt. akvakultūros produktų gamybai), gamtinių (geoterminių) išteklių panaudojimas produkcijos auginimui ir gamybai).

VADYBA

- Bendruomenės projektų skatinimas (pačių vartotojų organizuojamos trumposios maisto tiekimo grandinės, bioenergijos kaimai, kt. iniciatyvos).
- Verslo plano, kurio tikslas – įvertinti vietinės biomasės potencialą, nustatyti galimus technologinius spendimus ir suplanuoti investicijų pritraukimą, parengimas bioekonomikos vystymui („mėlynosios“ – žuvis, dumbliai ir mikroorganizmai, jų perdirbimas į maistą, pašarus, įvairias medžiagas, energiją, farmacijos produktus; „žiedinės“ – bioatliekų tvarkymo sistema, jų perdirbimas į įvairias medžiagas, trąšas, kurą ir kt. produktus; „pramoninės“ – „žaliosios“ chemijos, bioplastiko ir kt. produktai).
- Bioekonomikos klasterio, įtraukiant KR, kt. LR regionų ir užsienio verslo įmones bei mokslo institucijas, kūrimas siekiant: pritraukti MTEP finansavimą (iš Horizonto, Bio-pramonės bendrosios iniciatyvos ir kt. programų), skatinti bioekonomikos startuolius ir talentų į šią sritį pritraukimą, pritraukti investicijas (biokombinatų statybos ir kt. projektai).

RINKA

- Didesnis vartotojų dėmesys kokybei kuria galimybes vystyti ekologišką žemės ūkį, gaminti aukštos kokybės, inovatyvius bei funkcionalius (sveikatą, savijautą gerinančius arba profilaktiškai veikiančius) maisto produktus.
- Auganti pasaulinė bioproduktų paklausa sudaro sąlygas eksportuoti daugiau produkcijos.

STRATEGINIS (VIEŠASIS) VALDYMAS

- Regiono lygiu specialistų komandos suformavimas bioekonomikos plėtrai palaikyti (vieno langelio principu informacinės pagalbos teikimas verslui dėl finansavimo galimybių (Lietuvos kaimo plėtros, ES struktūrinių fondų, EEE ir Norvegijos paramos Lietuvai ir kt. programų), organizacinė pagalba bioekonomikos klasteriui, tarptautinio vystomojo bendradarbiavimo plėtojimas (Europos ir Baltijos jūros regiono Interreg ir kt. programų pagalba).
- Viešųjų įstaigų (ligoninių, mokyklų, kt.) skatinimas pirkti iš vietinių ūkininkų (pvz., metodinės pagalbos dėl viešųjų pirkimų procedūrų suteikimas).
- Bioatliekų rūšiavimo sistemos diegimas (tobulinimas).
- Gyventojų švietimas apie bioekonomiką ir tai, kaip jie galėtų prie jos prisidėti.

GRĖSMĖS

VADYBA

- Nėra išvystytas bendradarbiavimas tarp regiono žemės ūkio ir apdirbamosios gamybos sektorių, kas gali lemti tai, kad:
 - Nebus išnaudotos galimybės ūkininkams vystyti savo produkcijos perdirbimą į galutinius produktus vartotojui (pvz., pasinaudojant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonėmis, skirtomis paremti įvairaus (ne tik žemės ūkio) verslo plėtrą kaimo vietovėse).
 - Kitoms šalims (ypač Šiaurės, Vakarų ir pažangioms Vidurio Europos šalims) intensyviai vystant bioekonomiką didės biomasės paklausa, todėl gali kilti biomasės išteklių kaina ir mažėti jos prieinamumas vietos verslui, taip pat tokia situacija gali riboti galimybes ateityje plėtoti vietinius bio-grįstos apdirbamosios gamybos sektorius.

STRATEGINIS (VIEŠASIS) VALDYMAS

- ŽŪ politika daugiausiai formuojama ES lygmeniu (ŽŪ koordinuojamas tarp šalių–narių, finansavimas plėtrai skiriamas remiantis Bendrąja žemės ūkio politika), todėl yra daug neapibrėžtumų dėl būsimų investicijų, reikalavimų ir kt. žemės ūkio verslo veiklos aspektų.
- Biurokratiškas sektoriaus veiklos valdymas ir administravimas, pertekliniai reikalavimai ūkininkams, neskatinantys užsiimti žemės ūkio veikla.
- Griežtėjantys aplinkosauginiai reikalavimai.

TURINYS

Klaipėdos regiono žemės ūkio sektoriaus analizė

1. Esama situacija:

1.1. Rodiklių apžvalga

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

1.3. SSGG analizė

2. Žemės ūkio sektoriaus plėtra:

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siekiami rodikliai

2.2. Valdysenos modelis

EGZISTUOJA TRYS GALIMI KR ŽŪ SEKTORIAUS PLĖTROS SCENARIJAI

REIKALINGŲ KAŠTŲ / POTENCIALIOS NAUDOS PROJEKCIJA

Imlumas darbui	Imlumas investicijoms	Tinklaveika	Rizika	Išskirtinumas
<div data-bbox="422 344 700 615" style="text-align: center;"> <p>MINIMALIŲ PASTANGŲ SCENARIJUS</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Veiksmai, nukreipti į ŽŪ ir biomase grįstos pramonės (t. y. bioekonomikos) vystymą, nekoordinuojami KR lygmeniu, neįgyvendinamos papildomos priemonės. <p>NUMATOMI REZULTATAI:</p> <ul style="list-style-type: none"> ŽŪ vystosi pagal ES ir nacionalinius prioritetus, o tam tikri tikri biomase grįsti apdirbamosios gamybos sektoriai – įgyvendinant Klaipėda 2030 strategiją. Didėja rizika, kad: <ul style="list-style-type: none"> Sumenks vietos tradicinė ŽŪ ir maisto sistema, maistu apsirūpinti bus sunkiau mažas pajamas gaunantiems regiono gyventojams. Vietos biomase grįstose pramonėse išaugs žaliavų trūkumas, sąlygotas didesnės jų paklausos tarptautiniu ir nacionaliniu mastu. Socio–ekonominė atskirtis tarp kaimo ir miesto regione įgaus didesnį pagreitį, sumenkus verslui ir toliau mažėjant gyventojų skaičiui kaimiškose vietovėse. 	<div data-bbox="1136 344 1414 615" style="text-align: center;"> <p>TRADICINIO ŽŪ PLĖTROS SCENARIJUS</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Pažangiai valdomas ŽŪ, jame sumaniai išnaudojami KR gamtiniai išteklių, orientuojamasi į aukštos vertės, ekologiškus ir plataus pritaikymo produktus bei inovatyvias gamybos technologijas, plėtojamos alternatyvios papildomas pajamas generuojančios veiklos. <p>NUMATOMI REZULTATAI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pritraukiama daugiau tikslinės paramos ir investicijų ŽŪ vystymui ir kaimo plėtrai. Konkurencingesnis ŽŪ sektorius, stabilesnės (didesnės) ūkių pajamos, labiau prieinami kokybiški maisto produktai vietos gyventojams. Išaugusi ŽŪ sektorių sukuriama BPV, išlaikomos esamos darbo vietos kaimiškose vietovėse. 	<div data-bbox="1842 344 2119 615" style="text-align: center;"> <p>BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Užtikrinamas ŽŪ sektoriaus konkurencingumas, jis integruotai vystomas kartu su inovatyvia biologiniais išteklių grįsta apdirbamąja gamyba. <p>NUMATOMI REZULTATAI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pritraukta parama ŽŪ vystymui ir kaimo plėtrai bei investicijos į biomase grįstą pramonę, taip pat parama šios srities MTEP ir inovacijoms skatinti. Sukurti nauji bioproduktai, steigiami šios srities startuoliai, į regioną pritraukiama daugiau talentų. Išplėtotą akvakultūros pramonę, užtikrinta efektyvi išteklių realizacija. Išaugusi bioekonomikos sektorių sukuriama BPV, atitinkamai daugiau eksportuojama, išlaikomos esamos darbo vietos ŽŪ ir biomase grįstose pramonėse. 		

TRADICINIO ŽŪ PLĖTROS SCENARIJUS YRA ORIENTUOTAS Į PAŽANGIAI VALDOMĄ ŽŪ

PLĖTROS VIZIJA

Pažangiai valdomas ŽŪ sektorius, kuriame sumaniai išnaudojami KR gamtiniai išteklių, orientuojamasi į aukštos vertės, ekologiškus ir plataus pritaikymo produktus bei inovatyvias gamybos technologijas, plėtojamos alternatyvios papildomas pajamas generuojančios veiklos.

SPECIALIZACIJOS KRYPTYS

SUMANI AUGALININKYSTĖ IR GYVULININKYSTĖ	PAŽANGI AKVAKULTŪRA IR TVARI ŽUVININKYSTĖ BALTIJOS JŪROJE	TVARIOS VIETINĖS BIOENERGETIKOS VYSTYMAS	
Sumaniau išnaudojami KR žemės ūkio išteklių orientuojantis į aukštos vertės, ekologiškus ir plataus pritaikymo produktus bei inovatyvias gamybos technologijas (pluoštinių kanapių auginimas ir jų perdirbimas, prieskoninių augalų auginimas, šiltėjant klimatui vynuogių auginimas ir vyno gamyba, bitinininkystė, avininkystė ir ožkų auginimas dėl turimų pievų ir šių gyvūnų universalumo (mėsa, pienas, vilna), kt. kryptys).	Vystoma jūrinė akvakultūra, uždarsios akvakultūros sistemos ir kt. inovatyvios gamybos technologijos aukštos vertės (krevečių ir pan.) akvakultūros produkcijai gaminti, plėtojamos tvarios žvejybos Baltijos jūroje tradicijos.	Vystoma papildomas pajamas ūkininkams ir miško savininkams generuojanti bioenergijos gamyba iš augalininkystės ir gyvulininkystės bei medienos ruošos atliekų, taip pat iš vietoje užaugintų greitai augančių energetinių kultūrų.	
STIPRI VIETOS MAISTO SISTEMA: MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBOS ŪKIUOSE PLĖTRA			
Siekiant gerinti ūkininkų poziciją maisto tiekimo vertės grandinėje, skatinamas perdirbimas, kuriami nauji produktai.			
SU ŽŪ SUSIJUSIŲ TURIZMO NIŠŲ IŠNAUDOJIMAS: ŽVEJYBOS IR MEDŽIOKLINIS TURIZMAS			
Išnaudojamos su ŽŪ susijusios turizmo nišos, kaip žvejybos Baltijos jūroje ir medžioklių organizavimas.			
PAŽANGI ŽŪ VADYBA IR INOVACIJŲ SKATINIMAS			
KOOPERACIJOS SKATINIMAS	VERSLUMO SKATINIMAS	INOVACIJŲ KLASTERIŲ KŪRIMAS	VISUOMENĖS ĮTRAUKIMAS
Trumposios maisto tiekimo grandinės, bioenergetikos kaimai ir kt. produkcijai realizuoti skirtos bendradarbiavimo iniciatyvos.	Pagalba smulkiems žemės ūkio gamintojams (ne tik finansinė, bet ir konsultacinė), kryptinga parama skatinant perdirbimą.	Maisto gamybos klasteris. Akvakultūros klasteris.	Vartotojų švietimas (vietos maisto sistemos svarba, kt. temos).

NUMATOMI REZULTATAI

- Gautos paramos lėšos panaudojamos ŽŪ vystymui ir kaimo plėtrai.
- Konkurencingesnis ŽŪ sektorius, stabilesnės (didesnės) ūkių pajamos, labiau prieinami kokybiški maisto produktai vietos gyventojams.
- Išaugusi ŽŪ sektorių sukuriama BPV, išlaikomos esamos darbo vietos kaimiškose vietovėse.

TRADICINIO ŽŪ PLĖTROS SCENARIJAUS VEIKSMŲ PLANAS IKI 2021 M. (1/2)

NR.	PRIEMONĖ	REKOMENDUOJAMA LYDERYSTĖ	REKOMENDUOJAMA ĮTRAUKTI	ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	SĖKMĖS PRIELAIIDOS
1.	KR turizmo ir bioekonomikos sektorių subjektų ekosistemos kūrimas ir valdysena*	AKR	Savivaldybės ir kt. viešojo valdymo įst. Verslo asociacijos KU ir kitos švietimo ir mokslo įst. Bendruomenių atstovai	Iki 2021 m.	Efektyvi AKR lyderystė ir (potencialių) ekosistemos dalyvių motyvavimas.
2.	Aukštos pridėtinės vertės ŽŪ projektų grupės sudarymas AKR (įsteigiami ŽŪ plėtros koordinatoriaus–konsultanto ir bendruomenės projektų vadovo–koordinatoriaus etatai)	KR plėtros taryba	AKR, savivaldybės	2021 m.	Regiono dalininkų interesus vystyti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ Finansinių išteklių pakankamumas
3.	KR lygmeniu koordinuojami veiksmai, siekiant geriau pasinaudoti Lietuvos kaimo plėtros programos ir kt. tikslinę paramą ŽŪ vystymui bei kaimo plėtrai	AKR	Savivaldybės, verslo organizacijos	Pradedama sudarius aukštos pridėtinės vertės ŽŪ projektų grupę AKR	Pakankama žmogiškųjų išteklių (ŽŪ plėtros koordinatoriaus–konsultanto ir bendruomenės projektų vadovo–koordinatoriaus) kompetencija

* Nors KR šiuo metu jau veikia įvairūs verslo / bendruomenių susivienijimai, viso regiono konkurencingumui užtikrinti verslo, bendruomenių ir viešojo valdymo įstaigų partnerystės tinklą būtina stiprinti. Bendros ekosistemos ir jos pogrupių sukūrimas ir nuosekli, su jos dalyviais sutarta, ekosistemos valdysena užtikrins galimybes tolimesnėms, glaudesnėms bendradarbiavimo formoms (pvz., klasterių kūrimas), naujoms paslaugoms / produktams ir jų junginiams. Ekosistemos kūrimą ir tolimesnę jos valdyseną siūloma organizuoti sekant angl. *Entrepreneurial Discover Process* (EDP) metodiką, įtraukiant visų vad. „keturkampės spiralės“ (angl. *quadruple helix*) grupių atstovus (viešojo valdymo įst., verslo, mokslo ir bendruomenių). Viena pirmųjų ekosistemos dalyvių bendradarbiavimo užduočių – suteikti šioje studijoje ir strateginiuose KR dokumentuose numatytiems projektams / iniciatyvoms prioritetus ir identifikuoti baigtinį dalininkų sąrašą, taip ekosistemos nariams sudarant galimybes dalyvauti įgyvendinant prioritetinius sprendinius ir sukurti aktyvios tinklaveikos kultūrą.

Pastaba (čia ir toliau): tolimesnis veiksmų planų derinimas turi vykti su suinteresuotomis šalimis: identifikuojami visi dalininkai, tikslus įgyvendinimo laikotarpis, biudžetas, tikslas, uždaviniai ir rezultatai.

TRADICINIO ŽŪ PLĖTROS SCENARIJAUS VEIKSMŲ PLANAS IKI 2021 M. (2/2)

NR.	PRIEMONĖ	REKOMENDUOJAMA LYDERYSTĖ	REKOMENDUOJAMA ĮTRAUKTI	ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	SĖKMĖS PRIELAIDOS
4.	Sudaromos prielaidos vystyti trumposioms maisto tiekimo grandinėms (I): viešosios įstaigos (ligoninės, mokyklos, kt.) skatinamos pirkti iš vietinių ūkininkų parengiant metodines gaires dėl viešųjų pirkimų vykdymo ir apmokant viešųjų įstaigų personalą	AKR	Savivaldybės, viešosios įstaigos	Pradedama sudarius aukštos pridėtinės vertės ŽŪ projektų grupę AKR	Regiono dalininkų interesas vystyti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ, žmogiškų išteklių AKR ir savivaldybėse kompetencija
5.	Sudaromos prielaidos vystyti trumposioms maisto tiekimo grandinėms (II): plėtojamoms turgavietėms, kuriose ūkininkai gali realizuoti savo produkciją	Savivaldybės	KR plėtros taryba, AKR	Iki 2021 m.	Regiono dalininkų interesas vystyti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ, finansinių ir/ar infrastruktūrinių išteklių pakankamumas
6.	Sudaromos prielaidos vystyti trumposioms maisto tiekimo grandinėms (III): sudaroma ūkininkų, norinčių prekiauti tiesiogiai, kontaktų bazė ir organizuojama parama pasirengti bendrą el. prekių katalogą	AKR	Savivaldybės, verslo organizacijos	Pradedama sudarius aukštos pridėtinės vertės ŽŪ projektų grupę AKR	Regiono dalininkų interesas vystyti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ, finansinių išteklių pakankamumas
7.	Sudaromi klasteriai (maisto gamybos klasteris ir akvakultūros klasteris) siekiant kurti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ produktus bei tobulinti esamas gamybos technologijas	Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas	AKR, Klaipėdos universitetas, verslo organizacijos	2019 m.	Reikiamos kompetencijos mokslo ir verslo atstovų sutelkimas, gebėjimas pritraukti projektines lėšas

TRADICINIO ŽŪ PLĖTROS SCENARIJAUS VEIKSMŲ PLANAS IKI 2030 M.

NR.	PRIEMONĖ	REKOMENDUOJAMA LYDERYSTĖ	REKOMENDUOJAMA ĮTRAUKTI	ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	SĖKMĖS PRIELAIIDOS
1.	Teikiama konsultacinė pagalba smulkiam žemės ūkio gamintojui dėl jo veiklos plėtros galimybių vystant projektus ir partnerystę (ŽŪ plėtros koordinatoriaus–konsultanto AKR atsakomybė)	AKR	Savivaldybės, verslo organizacijos	Pilotas 2022 m.	Pakankama žmogiškųjų išteklių (ŽŪ plėtros koordinatoriaus–konsultanto) kompetencija
2.	Skatinami bendruomenės projektai (pačių vartotojų organizuojamos trumposios maisto tiekimo grandinės, bioenergijos kaimai, kt. iniciatyvos) (bendruomenės projektų vadovo–koordinatoriaus AKR atsakomybė)	AKR	Savivaldybės, vietos veiklos grupės (VVG)	Pilotas 2022 m.	Pakankama žmogiškųjų išteklių (bendruomenės projektų vadovo–koordinatoriaus) kompetencija, regiono dalininkų interesas vystyti aukštos pridėtinės vertės ŽŪ, finansinių ir/ar infrastruktūrinių išteklių pakankamumas
3.	Palaikoma ir plėtojama sukurtų klasterių (maisto gamybos klasterio ir akvakultūros klasterio) veikla pritraukiant užsienio partnerius ir inicijuojant tarptautinius projektus	Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas	AKR, Klaipėdos universitetas, verslo organizacijos	Iki 2023 m.	Reikiamos kompetencijos mokslo ir verslo atstovų sutelkimas, gebėjimas pritraukti projektines lėšas

BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS YRA ORIENTUOTAS Į INOVACIJAS ŽŪ (1/3)

PLĖTROS VIZIJA

Konkurencingas ŽŪ sektorius, integruotai vystomas su inovatyvia biologiniais ištekliais grįsta apdirbamąja gamyba.

SPECIALIZACIJOS KRYPTYS

KONKURENCINGAS ŽŪ SEKTORIUS	BIOLOGINIAIS IŠTEKLIAMS GRĮSTOS APDIRBAMOSIOS GAMYBOS VYSTYMAS			
	KONKURENCINGA MAISTO PRAMONĖ	BIORAFINAVIMO GAMYKLŲ PLĖTRA	INOVATYVIŲ BIOPRODUKTŲ GAMYBA	ŽIEDINĖ BIOEKONOMIKA
<ul style="list-style-type: none"> Stiprus ŽŪ sektorius pagal 2-ąjį scenarijų. Biomasės gamyba orientuojama į apdirbamosios gamybos poreikius, eksportuojama minimaliai žaliavos. Vystomasis bendradarbiavimas tarp ŽŪ pramonės atstovų. 	Tai – didžiausias bioekonomikos sektorius pagal sukuriamą BPV su stipria ir augančia produkcijos paklausa bei atitinkamai palankiomis eksporto plėtros galimybėmis.	EK skaičiavimais viena vietinė biorafinavimo gamykla (biokombinatas) gali sukurti iki 4000 darbo vietų per ketverius metus. Pvz., Roquette Amilina, AB: apie 400 darbuotojų, virš 100 mln. EUR metinė apyvarta, viena pagrindinių MTEP vykdytojų Panevėžio regione.	Kaip numatyta Klaipėda 2030 strategijoje, biotechnologijų vystymas, orientuojantis į gerai KR išvystytas bioekonomikos sritis (baldų, chemijos pramonė) ir perspektyvius bioproduktus (akvakultūros ir Baltijos jūros ištekliams grįsti bioproduktai).	Namų ūkių ir ŽŪ biologiškai skaidžių atliekų perdirbimas į vertingus produktus, pvz., trąšas (iš nuotekų, maisto atliekų), plastikines pakuotes (iš žemės ūkio ir maisto atliekų). EK skaičiavimais geresnis organinių atliekų perdirbimas miestuose ilguoju laikotarpiu gali sukurti 1200 naujų darbo vietų.
BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SKATINIMAS				
TARPSEKTORINIO BENDRADARBIAVIMO SKATINIMAS	TARPREGIONINIO INOVACIJŲ KLASTERIO SUKŪRIMAS		VISUOMENĖS ĮTRAUKIMAS	
Užtikrinamas bendradarbiavimas tarp regiono ŽŪ ir pramonės (KR bioekonomikos plėtros taryba veiksmy tarp skirtingų sričių atstovų koordinavimui).	Bioekonomikos klasteris, įtraukiantis KR ir kt. partnerių–regionų valdžios, verslo ir mokslo organizacijas (konceptija pagal Olandijos pavyzdį pateikiama tolimesnėse skaidrėse).		Vartotojų švietimas (atliekų rūšiavimas, maisto švaistymas, kt. temos).	

NUMATOMI REZULTATAI

- Pritraukta parama ŽŪ vystymui ir kaimo plėtrai bei investicijos į biogrįstą pramonę, taip pat parama MTEP ir inovacijoms skatinti.
- Sukurti nauji bioproduktai, steigiami šios srities startuoliai, į regioną pritraukiama daugiau talentų (verslių žmonių, potencialiai verslaus jaunimo, aukštos kvalifikacijos bioekonomikos srities specialistų bei šios srities mokslininkų).
- Išaugusi bioekonomikos sektorių sukuriama BPV, atitinkamai daugiau eksportuojama, išlaikomos esamos darbo vietos ŽŪ ir biogrįstoje pramonėje.

\ BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS YRA ORIENTUOTAS Į INOVACIJAS ŽŪ (2/3)

BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJAUS SĄSAJOS SU RENGIAMU KLAIPĖDOS REGIONO BIOEKONOMIKOS SPECIALIZACIJOS KRYPTIES ĮGYVENDINIMO PLANU

PLANE NUMATOMOS INICIATYVOS	SĄSAJOS SU BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUMI
1. Sukurti ir išvystyti bioekonomikos įmonių tarpsektorinio bendradarbiavimo mechanizmą klasterio apimtyje bei integruoti jį į tarptautines rinkas.	Akcentuojama: Išvystyta medienos, baldų apdirbimo, statybos pramonė; Plėtojama chemijos pramonė. Trūksta orientacijos į ŽŪ sektoriaus plėtrai svarbias sritis, kuriose intensyviai naudojama ŽŪ biomasė, t. y. į maisto pramonę, biorafinavimo gamyklų (biokombinatų) plėtrą.
2. Klaipėdos universitete sustiprinti prioritetinių technologijų, fizinių ir biomedicinos mokslo kryptių potencialą per papildomų darbo ir finansinių resursų pritraukimą (įkurti bioekonomikos žinių centrą bei užtikrinti jo tęstinę veiklą, apimančią Lietuvos bei užsienio šalių bioekonomikos technologijų kūrimąsi, dalyvavimą tarptautinėse MTEP programose).	Akcentuojama: Įgyvendintas VPSP (KU, KMSA, verslas, ES parama) projektas – pritraukti gabūs mokslininkai iš vedančiųjų užsienio universitetų; Parengta ambicinga tarptautinė studijų programa anglų kalba (tarptautinis reitingas), įdiegtas dualinis mokymas; Studentų fakultete augimas – 50 %; Studentų įdarbinimas regione bioekonomikos sektoriuje – 20 %. Trūksta orientacijos į taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymą ir eksperimentinę plėtrą, kurie trumpuoju – vidutiniu laikotarpiu KR galėtų virsti į bioekonomikos srities startuolius ir inovatyvius bioproduktus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvoje jau yra sukurta bioekonomikos vystymui reikalinga MTEPI infrastruktūra, kuria galėtų pasinaudoti KR įmonės. Remiantis 2017 m. Valstybės kontrolės vertinimu, ši infrastruktūra nėra pakankamai išnaudojama, investicijų grąžos rodikliai nepasiekti.
3. Sukurti regionį STEAM kompetencijų centrą, jo mobilų padalinį ir susieti jų veiklą su bendrojo lavinimo švietimo ugdymo programomis.	Iniciatyva prisidės prie scenarijaus įgyvendinimo formuojant reikiamą žmogiškąjį kapitalą vidutiniu – ilguoju laikotarpiu. Numatomi rodikliai: Lavinamų mokinių skaičius; Mokinių stojančių į KU arba kitas aukštąsias mokyklas STEAM mokslų srityse skaičius; Grįžtančių absolventų skaičius.
4. Įkurti eksperimentinį žuvivaisos centrą prie KU (Smiltynės žuvivaisos centras).	Iniciatyva prisidės prie scenarijaus įgyvendinimo vystant „mėlynąją“ bioekonomiką. Numatomi rodikliai: Įkurtas centras; Taikomųjų tyrimų skaičius; Komercializuotų tyrimų skaičius.
5. Įkurti Jūrų muziejaus padalinį akvatinį pažintinį eksperimentariumą.	Iniciatyva tiesiogiai nėra susijusi su bioekonomikos plėtra, tačiau gali prisidėti prie visuomenės švietimo bioekonomikos klausimais. Numatomi rodikliai: Įkurtas eksperimentariumas; Lankytojų skaičius.
6. Įgyvendinti SDG šaldymo resurso panaudojimo projektą žemės ūkio produkcijos laikymui, sandėliavimui, logistikai.	Iniciatyva prisidės prie bioekonomikos plėtrai reikalingos infrastruktūros kūrimo. Numatomi rodikliai: Atlikta galimybių studija; Parengti investiciniai projektai; Įgyvendinti investiciniai projektai.
7. Įgyvendinti projektą susijusį su energijos šaltinių gamybos atliekamų produktų (SDG šaltis, geotermos mineralinis vanduo ir t. t.) panaudojimu medicinos srityje (gydomoji medicina, kjonika ir t. t.).	Analizuojamas geoterminio vandens panaudojimas ir bioproduktų (pvz., kosmetikos) gamybai, todėl iniciatyvos taip pat prisidės prie bioekonomikos plėtros.

BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS YRA ORIENTUOTAS Į INOVACIJAS ŽŪ (3/3)

BIOEKONOMIKOS KLASTERIO LIETUVOJE KONCEPCIJA OLANDIJOS REGIONŲ BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIU

KR, KAUNO IR PANEVĖŽIO REGIONŲ BIOEKONOMIKOS KLASTERIS

Biomassės potencialas:

- **41,3 %** visos LR augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos (4 278 117 t grūdų, rapsų, cukrinių runkelių, bulvių, daržovių, paskerstų gyvulių ir paukščių bei primelžto pieno)
- **26,4 %** visos LR miškininkystės ir medienos ruošos produkcijos (127 440 000 m³ apvaliosios medienos)
- Baltijos jūros ištekliai

Perdirbimo įmonių klasteris:

- **48,2 %** visų LR maisto ir gėrimų pramonės įmonių (472 iš 980) (**virš 39 %** viso šios srities LR eksporto)
- **36,7 %** visų LR medienos ir baldų pramonės įmonių (2 066 iš 5 629) (**virš 8 %** viso LR medienos gaminių ir **virš 40 %** viso LR baldų eksporto)
- **39,7 %** visų LR tekstilės ir drabužių pramonės įmonių (1 046 iš 2 632) (**virš 34 %** viso LR tekstilės gaminių ir **virš 46 %** viso LR drabužių eksporto)
- **35,5 %** visų LR chemijos ir plastiko pramonės įmonių (623 iš 1 754) (**virš 82 %** viso LR chemijos gaminių ir **virš 11 %** viso LR plastiko gaminių eksporto)

Mokslo potencialas:

- Mokslo institucijos: KU, VDU (ŽŪA), LAMMC, LSMU, KTU, FTMC Tekstilės institutas, institutas, LEI.
- Integruoti mokslo, studijų ir verslo centrai: **Jūrinis slėnis** (jūros technologijos ir aplinka), **„Nemuno“ slėnis** (agrobiotechnologija, bioenergetika ir miškininkystė, maisto technologijos, sauga ir sveikatingumas), **„Santakos“ slėnis** (darnioji chemija (apimant biofarmaciją), mechatronika ir susijusios elektroninės technologijos, ateities energetika (apimant aplinkos inžineriją), informacinės ir telekomunikacinės technologijos)

Kvalifikuota darbo jėga:

- 2014–2017 m. parengta **49,9 %** visų LR žuvinininkystės, miškininkystės ir žemės ūkio sričių profesinių m-klų absolventų bei **60,5 %** visų LR gamybos ir inžinerijos sričių profesinių m-klų absolventų (apimami ir baigę tęstinio mokymo programas)

Susisiekimas (jungtys su Europa):

- Klaipėdos valstybinis jūrų uostas, geležinkelio linija „Rail Baltica“, greitkelis „Via Baltica“, oro uostai Kaune ir Palangoje

I ETAPAS:

- KR bendradarbiaujant su bioekonomikoje specializuotais, pvz., Kauno ir Panevėžio, regionais parengiama bioekonomikos klasterio strategija (projektas).
- Pritraukiamas finansavimas klasterio veiklai ir bioekonomikos vystymo verslo plano parengimui.
- Bioekonomikos klasteris pradeda savo veiklą.

II ETAPAS:

- Įtraukiami kt. LR regionai (pvz., įgyvendinant Lietuvos regioninės politikos „Baltosios knygos“ nuostatas, KR gretimi Telšių ir Tauragės regionai bei Panevėžio regionui gretimas Šiaulių regionas).
- Vystomas tarptautinis bendradarbiavimas.

VIETOS DALININKŲ SUTARIMAS VYSTYTI BIOEKONOMIKĄ (REGIONŲ SPECIALIZACIJOS KRYPTYS):

1. Robotika ir automatizavimas
2. Biotechnologijos
3. Transporto pramonė ir logistika
4. Baldai ir tekstilė
5. Žemės ūkis ir gamtos ištekliai
6. Maisto ir gėrimų gamyba

1. Jūrinė ekonomika
2. Bioekonomika (inovatyvių bioproduktų gamyba, atsinaujinančiosios energijos gamyba ir naudojimas, biomasės ir atliekų perdirbimas, biotechnologijų kūrimas, pritaikymas akvakultūrai)
3. Pažangios pramonės ekonomika
4. Kūrybinė ir paslaugų ekonomika

* Pristatyme VRM buvo įtraukta ir inovatyvaus ekologinio žemės ūkio kryptis

1. Sumani pramonė ir logistika (**bioekonomika**, kt. sritys)
2. Mokslas, technologijos ir inovacijos (**žemės ūkio, technologinių ir kt. mokslų kryptys, eko-inovacijos**, kt. sritys)
3. Sveikatos priežiūra ir sveikatos stiprinimas (**biotechnologijų mokslai**, kt. sritys)
4. Kultūrinės ir kūrybinės industrijos, turizmas (**amatai**, kt. sritys)

KR GALĖTŲ SĖKMINGAI BENDRADARBIAUTI SU GRETIM AIS TELŠIŲ IR TAURAGĖS REGIONAIS BIOEKONOMIKOS VYSTYMO SRITYJE

- Lentelėje dešinėje pateikiamas KR ir gretimų Telšių ir Tauragės regionų ŽŪ bei su juo susijusių sektorių konkurencingumo rodiklių palyginimas. Šioje lentelėje žalia spalva pažymėtos sritys, kuriose Telšių ir Tauragės regionai lenkia KR.
- Lyginant su KR, gretimi Telšių ir Tauragės regionai yra konkurencingesni biomasės išteklių prieinamumo atžvilgiu (šių išteklių gamybos sektoriuose). Taip pat sąlyginis gretimų regionų pranašumas matomas kai kurių bioekonomikos sektorių eksporte (t. y. vertinant Telšių regiono savivaldybių specializaciją maisto produktų eksporte ir Tauragės regiono savivaldybių specializaciją medienos ir jos gaminių bei tekstilės gaminių eksporte). Tokius rezultatus sąlygoja gerokai mažesnis gyventojų skaičius gretimuose regionuose (Telšių regionas – apie 140 tūkst. gyventojų, Tauragės regionas – apie 100 tūkst. gyventojų, kai tuo tarpu KR – virš 300 tūkst. gyventojų).
- Lyginant pagal aukštesnės pridėtinės vertės bioekonomikai priskiriamų sektorių (kaip baldų ir chemijos produktų gamybos) bei MTEP veiklų išvystymo lygį, KR yra pranašesnis už gretimus Telšių ir Tauragės regionus.
- Pagal pasirinktas ekonomines specializacijas, susijusias su ŽŪ ir kitų bioekonomikos sektorių plėtra (žr. lentelę žemiau), galima teigti, kad gretimi Telšių ir Tauragės regionai numato vystyti savo ŽŪ ir turi ambicijų vystyti biomase grįstą pramonę.

KR	Telšių regionas	Tauragės regionas
<ul style="list-style-type: none"> Bioekonomika (inovatyvūs ir netaišūs produktai, biomasės ir atliekų perdirbimo technologijos, chemijos ir medienos pramonę apjungiantis klasteris, biomasės energetika) Inovatyvus ir ekologinis žemės ūkis (tvari žuvininkystė, agroinovacijos naujų žaliavų kūrimui ir perdirbimui) 	<ul style="list-style-type: none"> Konkurencingos pramonės įmonės (chemijos ir farmacijos; miškininkystės, medienos apdirbimo ir baldų gamybos; maisto ir žemės ūkio produktų gamybos; tekstilės ir aprangos gamybos) Tvari energetika 	<ul style="list-style-type: none"> Maistas ir žemės ūkis Miškininkystė, mediena ir baldų pramonė Inovatyvi eksportuojanti gamyba (tekstilės, drabužių, guminių ir plastikinių gaminių gamyba) Sumani specializacija (Cleantech/Greentech)

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų patvirtinimo“ projektas, registruotas 2018–04–25
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2018–08–03 viešam svarstymui pateikta šio nutarimo projekto versija

KR IR GRETIMŲ REGIONŲ ŽŪ BEI SUSIJUSIŲ SEKTORIŲ KONKURENCINGUMO RODIKLIŲ PALYGINIMAS

Rodiklis	KR	Telšių regionas	Tauragės regionas
1. Augalininkystės ir gyvulininkystės išteklių, produkcija			
1.1. ŽŪ naudmenų dalis nuo viso žemės fondo, %	52,9 % (6 vieta LR)	52,2 % (7 vieta LR)	56,8 % (4 vieta LR)
1.2. ŽŪ produkcija, tenkanti vienam gyventojui, kg	1755,4 kg (9 vieta LR)	3435,6 kg (6 vieta LR)	5385,2 kg (4 vieta LR)
2. Miškininkystės ir medienos ruošos išteklių, produkcija			
2.1. Miško žemės dalis nuo viso žemės fondo, %	26,6 % (9 vieta LR)	36,5 % (3 vieta LR)	33,5 % (5 vieta LR)
2.2. Surošta apvalioji mediena, tenkanti vienam gyventojui, m ³	92,9 m ³ (9 vieta LR)	225,2 m ³ (4 vieta LR)	328,3 m ³ (3 vieta LR)
3. Biomasės gamybos (žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės) klasteris			
3.1. Dirbančiųjų biomasės gamybos versle dalis nuo visos regiono darbo jėgos, %	9,4 % (8 vieta LR)	11,7 % (6 vieta LR)	25,8 % (2 vieta LR)
4. Maisto produktų ir gėrimų gamybos klasteris			
4.1. Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių skaičius	114 (3 vieta LR)	46 (7-8 vieta LR)	46 (7-8 vieta LR)
4.2. Maisto produktų eksporte specializuotos regiono savivaldybės (LQ>1,25)	Klaipėdos r. sav. (7 % LR eksporto)	Plungės r. sav. (6 % LR eksporto) Telšių r. sav. (4 % LR eksporto)	Pagėgių sav. (4 % LR eksporto)
5. Medienos, tekstilės ir jų gaminių gamybos klasteris			
5.1. Medienos, tekstilės ir jų gaminių eksporte specializuotos regiono savivaldybės (LQ>1,25)	Mediena, jos gaminiai: Kretingos r. sav. (3 % LR eksporto) Baldai: Klaipėdos m. sav. (12 % LR eksporto)	Nėra specializuotų savivaldybių	Mediena, jos gaminiai: Šilalės r. sav. (4 % LR eksporto) Tauragės r. sav. (3 % LR eksporto) Tekstilės gaminiai: Tauragės r. sav. (5 % LR eksporto)
6. Chemijos ir plastiko produktų gamybos klasteris			
6.1. Chemijos ir plastiko produktų eksporte specializuotos regiono savivaldybės	Chemijos produktai: Klaipėdos m. sav. (22 % LR eksporto) Klaipėdos r. sav. (15 % LR eksporto) Guma, plastikas: Klaipėdos r. sav. (7 % LR eksporto)	Nėra specializuotų savivaldybių	Guma, plastikas: Tauragės r. sav. (4 % LR eksporto)
7. MTEP išteklių ir kompetencija			
7.1. Į bioekonomikos plėtrą orientuotas MTEP centras	MTEP centras, orientuotas į jūros išteklius ir susijusias technologijas	Nėra MTEP centro	Nėra MTEP centro
8. SVV įmonių veikla			
8.1. SVV įmonių prieaugis, %	8,4 % (6 vieta LR)	7,4 % (9 vieta LR)	5,8 % (10 vieta LR)

BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJAUS VEIKSMŲ PLANAS IKI 2021 M. IR 2030 M.

IKI 2021 M.

NR.	PRIEMONĖ	REKOMENDUOJAMA LYDERYSTĖ	REKOMENDUOJAMA ĮTRAUKTI	ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	SĖKMĖS PRIELAIIDOS
1.	Įsteigiama KR bioekonomikos plėtros taryba veiksmy tarp skirtingų sričių atstovų koordinavimui	KR plėtros taryba	AKR, Klaipėda ID, savivaldybės, verslo organizacijos	2019 m.	Regiono dalininkų interesas vystyti bioekonomiką
2.	Sutelkiami papildomi žmogiškieji ištekliai AKR aptarnauti KR bioekonomikos plėtros tarybą ir inicijuoti tarpregioninį bioekonomikos klasterį	KR plėtros taryba	AKR, Klaipėda ID, savivaldybės, verslo organizacijos	2019 m.	Regiono dalininkų interesas vystyti bioekonomiką, finansinių išteklių pakankamumas
3.	Sukuriamas bioekonomikos klasteris, įtraukiantis KR ir kt. partnerių–regionų valdžios, verslo ir mokslo organizacijas	AKR	KR plėtros taryba, Klaipėda ID, savivaldybės, verslo organizacijos, Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas, Klaipėdos universitetas	Iki 2020 m.	Reikiamos kompetencijos valdžios, verslo ir mokslo atstovų sutelkimas, gebėjimas pritraukti projektines lėšas
4.	Sudaromos prielaidos vystyti „žiedinę“ bioekonomiką (diegiama bioatliekų rūšiavimo sistema)	Savivaldybės	KR plėtros taryba, AKR	Iki 2021 m.	Regiono dalininkų interesas vystyti žiedinę bioekonomiką, finansinių ir/ar infrastruktūrinių išteklių pakankamumas

IKI 2030 M.

NR.	PRIEMONĖ	REKOMENDUOJAMA LYDERYSTĖ	REKOMENDUOJAMA ĮTRAUKTI	ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS	SĖKMĖS PRIELAIIDOS
1.	Per naują klasterį vystomas bendradarbiavimas tarp ŽŪ ir apdirbamosios gamybos sektorių atstovų, siekiama pritraukti MTEPI finansavimą, bioekonomikos startuolius, šios srities talentus ir tikslines investicijas (biokombinatų statybai, kt. projektams)	AKR	KR plėtros taryba, Klaipėda ID, savivaldybės, verslo organizacijos, Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas, Klaipėdos universitetas	Nuo 2021 m.	Reikiamos kompetencijos valdžios, verslo ir mokslo atstovų sutelkimas, gebėjimas pritraukti projektines lėšas

KR BIOEKONOMIKOS SCENARIJUS TURI TIESIOGINIŲ SAŠAJŲ SU KLAIPĖDOS MIESTO AUGIMO SRITIMIS

GALIMOS SAŠAJOS TARP KLAIPĖDOS MIESTO AUGIMO SRIČIŲ („KLAIPĖDA 2030“) IR KR BIOEKONOMIKOS PLĖTROS

	KR BIOEKONOMIKA
JŪRINĖ EKONOMIKA: <ul style="list-style-type: none"> Integruotas uosto, logistikos, pramonės kompleksas SGD klasteris Jūrinis ir sveikatinimo turizmas 	
BIOEKONOMIKA: <ul style="list-style-type: none"> Bioekonomikos klasteris Mėlynosios technologijos Atsinaujinanti energija 	✓
PAŽANGIOS PRAMONĖS EKONOMIKA <ul style="list-style-type: none"> „Pramonės 4.0“ – kompetencijų centras 	✓
KŪRYBINĖ IR PASLAUGŲ EKONOMIKA: <ul style="list-style-type: none"> Paslaugų centrai Kūrybinių industrijų klasteris MICE turizmas 	✓

- Stiprinamas ir plėtojamas medienos perdirbimo ir susijusios gamybos klasteris, apimantis regiono medienos, medienos gaminių ir baldų gamintojus, kitas susijusias verslo įmones ir švietimo institucijas.
- Skatinamas naujų bioproduktų kūrimas ir bioekonomikos startuolių atsiradimas.
- Plėtojama naujų bioproduktų kūrimo infrastruktūra, apimanti bandomųjų bioproduktų gamybą, bei tyrimus.
- Bioekonomikos plėtros uždavinys – pakeisti iškastines žaliavas biologinės kilmės žaliavomis, padaryti gamybos procesus tvaresnius, t. y. mažiau imlius ištekliams, įskaitant energiją, mažiau taršius ir be atliekų susidarymo. Šis pokytis reikalauja atnaujinti esamas gamybos technologijas ir procesus.
- Bioekonomikos vystymui labai svarbi biotechnologijų plėtra, tačiau jos įgalinimui reikalingos ir kitos pramonės 4.0 kompetencijos (pvz., robotika).
- Bioekonomikos plėtros scenarijuje siūlomos trumposios maisto tiekimo grandinės ir bioenergijos kaimai yra dalijimosi (palaugų) ekonomikos pavyzdžiai.

\\ SIEKIANT KOMPLEKSNĖS BIOEKONOMIKOS PLĖTROS, NAUDINGA SKATINTI KLASTERIŲ KŪRIMĄSI

KLASTERIO KŪRIMO ETAPAI | [*AKR] SIMBOLIŲ ŽYMICIAS GALIMAS AKR ĮSITRAUKIMAS

I. POREIKIS BENDRADARBIAUTI

- Verslo veiklos sričių apibrėžimas
- Potencialių partnerių identifikavimas [*AKR]
- Klasterio iniciatyvinės grupės formavimas [*AKR]

II. POTENCIALAUS KLASTERIO FORMAVIMAS

- Narių atranka
- Galutinio veiklos rezultato nustatymas [*AKR]
- Vertės kūrimo grandinės konstravimas

III. STRUKTŪROS KŪRIMAS

- Bendros veiklos struktūros parengimas
- Reikalingų išteklių identifikavimas ir planavimas
- F-jų ir atsakomybių priskyrimas

IV. LYDERIŲ GRUPĖS FORMAVIMAS

- Periodinių susitikimų rengimas
- Lyderių identifikavimas [*AKR] ir f-jų delegavimas
- Bendravimo būdų ir formų nustatymas

V. STRATEGIJOS RENGIMAS

- Strateginių tikslų [*AKR] planavimas
- Veiklos principų ir prioritetų nustatymas
- Pasitikėjimo ir bendradarbiavimo kultūros skatinimas [*AKR]

VI. FORMALIZAVIMAS

- Koordinatoriaus išrinkimas
- Narių, teisių ir atsakomybių apibrėžimas
- Biudžeto formavimas
- Juridinės veiklos formalizavimas

VII. PRIORITETINIŲ VEIKSMŲ PLANAVIMAS

- Aiškių trumpalaikių tikslų suformavimas
- Projektų rengimas ir įgyvendinimas

VIII. PLĖTRA

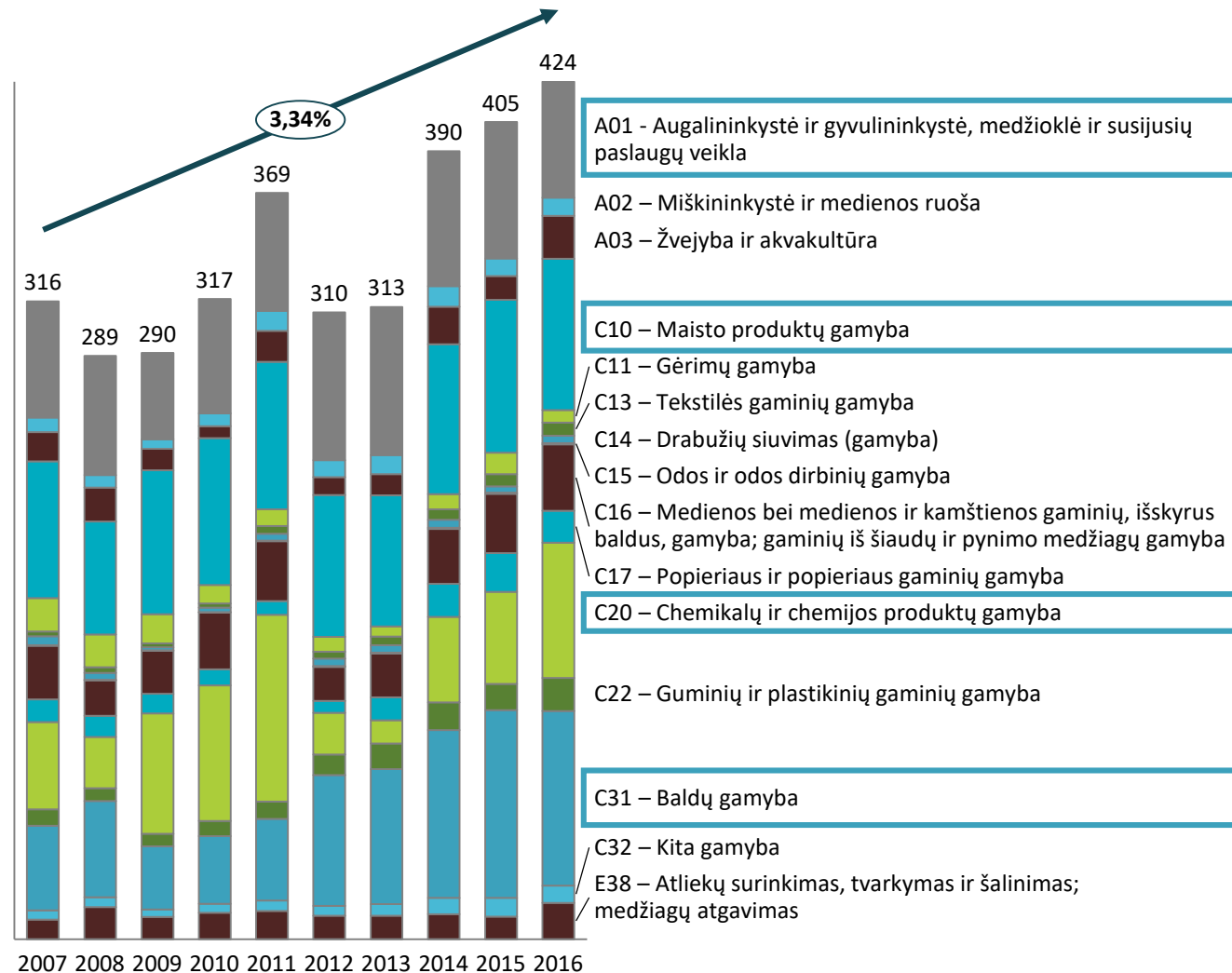
- Ilgalaičių strateginių tikslų priežiūra ir tikslinimas
- Jungimasis į tarptautinius tinklus [*AKR]
- Inovacijų, tyrimų ir kompetencijos vystymas [*AKR]

Klasterių bioekonomikos srityje kūrimąsi ir aktyvią jų veiklą siūloma skatinti per:

- Suinteresuotų šalių valdymą (identifikuojant galimybes klasterius įvairinti geografiniu ir siūlomų turizmo produktų požiūriais)
- Būsimų (ir toliau – esamų) klasterių atstovų kompetencijų kėlimą (organizuojami mokymai ir dalinimasis patirtimi)
- Aktyvesnio dialogo su tarptautinėmis asociacijomis ir organizacijomis palaikymą
- Įgalinimą įsitraukti į kolektyvų viešosios infrastruktūros objektų kūrimo / atnaujinimo planavimą

KR BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS ATNEŠA DIDŽIAUSIĄ PROGNOZUOJAMĄ NAUDĄ 2030 M. (1/3)

KR BIOEKONOMIKOS SEKTORIŲ BENDROJI PRIDĖTINĖ VERTĖ GAMYBOS KAINOMIS, MLN. EUR

Didžiausi sektoriai
(virš 50 mln. EUR)

Sparčiausiai augę
sektoriai (virš 5%)

Sparčiai augantys
sektoriai (virš 4%)

Sektorius	Vid. metinis augimo tempas 2007–2016 m., %
A01	-0,05 %
A02	2,64 %
A03	4,41 %
C10	1,11 %
C11	-10,33 %
C13	11,90 %
C14	-1,73 %
C15	8,01 %
C16	2,39 %
C17	3,91 %
C20	4,97 %
C22	8,25 %
C31	8,37 %
C32	7,18 %
E38	7,08 %

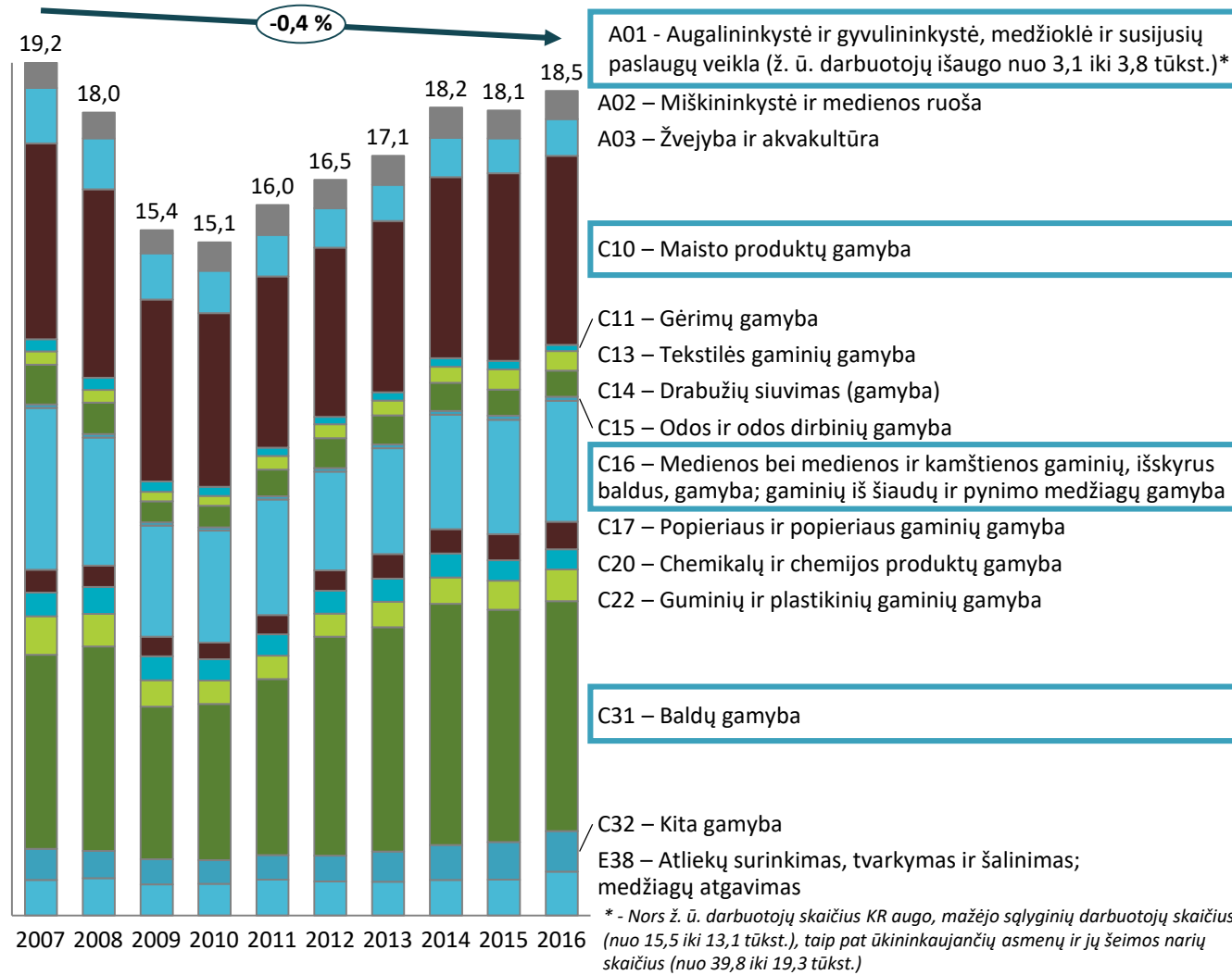
Prognozuojama, kad Lietuvoje bioekonomikos sektorių BPV vidutinis metinis augimas iki 2030 m. gali siekti 4,25 %. T. y. Lietuvoje bioekonomikos sukuriama BPV iki 2030 m. gali išaugti iki 9,1 mlrd. EUR (beveik dvigubai lyginant su 4,7 mlrd. EUR 2014 m.). Augant bioekonomikos sukuriamai BPV, prognozuojamas ir eksporto apimčių augimas. 2030 m. Lietuvoje bioekonomikos sektorių produktų eksporto vertė gali siekti 13,9–21,1 mlrd. EUR, palyginti su 9,9 mlrd. EUR 2016 m.

KR pagal skirtingus ŽŪ sektoriaus plėtros scenarijus galimos šios BPV projekcijos:

- **1 SCENARIJUS:** KR bioekonomikos sektoriuose išsilaikys 2007–2016 m. augimo tempas, kuris gali nepavyti LR bioekonomikos augimo tempo.
- **2 SCENARIJUS:** Sparčiau augs ŽŪ sektoriai (A01–03), kurių indėlis į KR ekonomiką yra nedidelis.
- **3 SCENARIJUS:** Sparčiau augs visi bioekonomikos sektoriai, kurių augimas bus juntamas bendroje KR ekonomikoje.

KR BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS ATNEŠA DIDŽIAUSIĄ PROGNOZUOJAMĄ NAUDĄ 2030 M. (2/3)

KR BIOEKONOMIKOS SEKTORIUOSE, IŠSKYRUS A01 VEIKLĄ, DIRBANČIŲJŲ SKAIČIUS, TŪKST.

Didžiausi sektoriai
(virš 2,5 tūkst.)

Sparčiausiai augę
sektoriai (virš 3 %)

Sektorius	Vid. metinis augimo tempas 2007–2016 m., %
A01	2,43 %*
A02	1,26 %
A03	-4,52 %
C10	-0,39 %
C11	-6,97 %
C13	4,40 %
C14	-4,50 %
C15	1,69 %
C16	-3,20 %
C17	2,00 %
C20	-1,67 %
C22	-2,22 %
C31	1,92 %
C32	3,02 %
E38	2,31 %

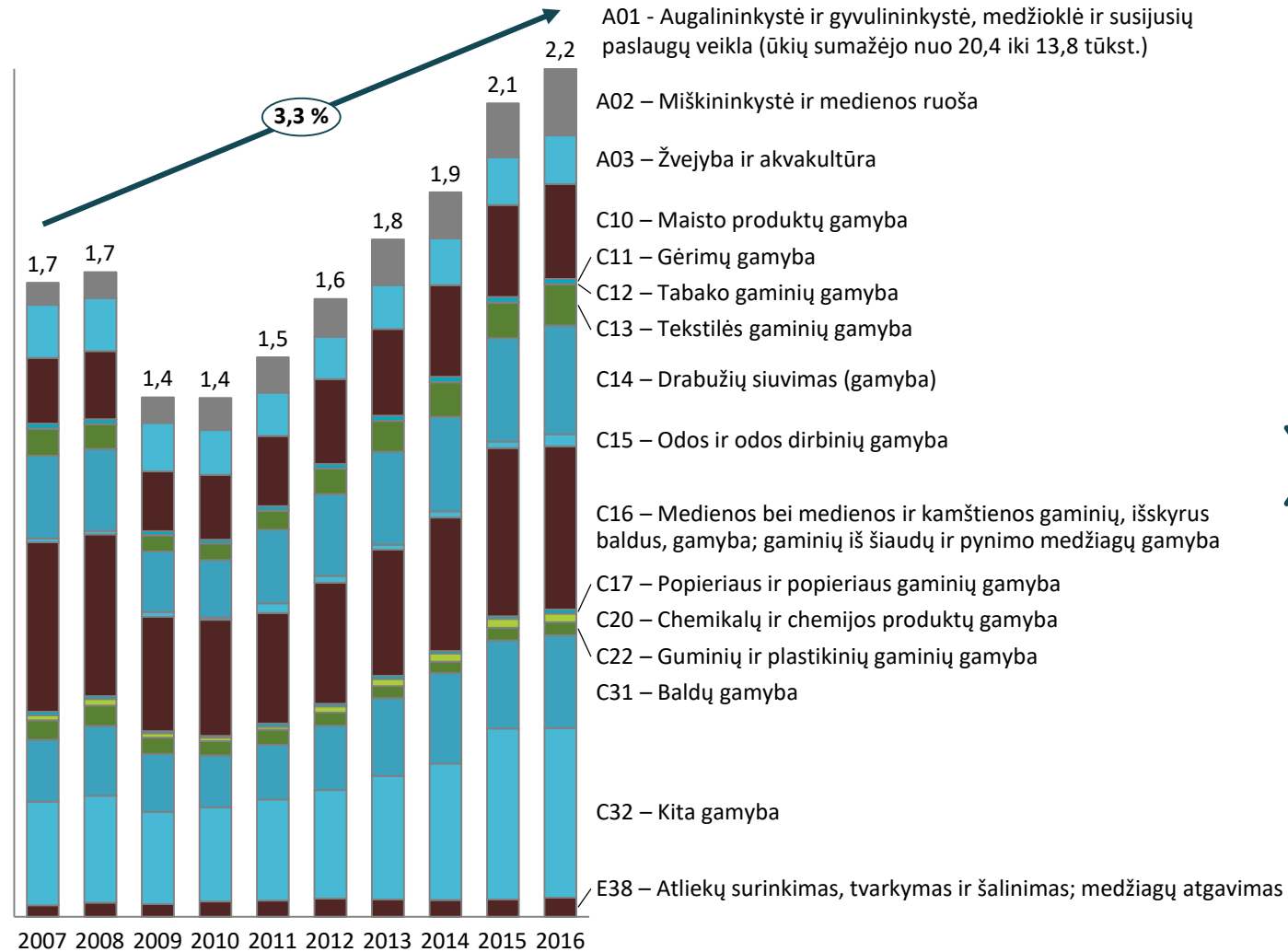
Prognozuojama, kad Lietuvoje bioekonomikos sektorių dirbančiųjų skaičius vidutinis metinis augimas iki 2030 m. bus neigiamas, t. y. sieks -1,49 %. Pažymėtina, kad užimtumo bioekonomikoje projekcijos yra prieštaringos, t. y. pagal bioekonomikos verslo lūkesčius darbuotojų skaičius 2030 m. gali padidėti iki 305 tūkst., o pagal dinaminio bendrosios pusiausvyros modeliavimu ir ekonometrine laiko eilučių analize parengtas projekcijas gali sumažėti iki 153–209 tūkst., palyginti su 234,4 tūkst. 2015 m.

KR pagal skirtingus ŽŪ sektoriaus plėtros scenarijus galimos šios dirbančiųjų skaičiaus projekcijos:

- **1 SCENARIJUS:** KR bioekonomikos sektoriuose tolydžiai mažės dirbančiųjų arba galimas spartesnis mažėjimas, kaip prognozuojama LR mastu.
- **2 SCENARIJUS:** Prarandama mažiau darbo vietų ŽŪ sektoriuose (A01–03), spartėja DU augimas, sąlygotas geresnių ūkio subjektų veiklos rezultatų.
- **3 SCENARIJUS:** Prarandama mažiau darbo vietų visuose bioekonomikos sektoriuose, biomase grįstoje pramonėje galimas didėjimas (pvz., dėl stambių TUI projektų).

KR BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJUS ATNEŠA DIDŽIAUSIĄ PROGNOZUOJAMĄ NAUDĄ 2030 M. (3/3)

KR BIOEKONOMIKOS SEKTORIŲ, IŠSKYRUS A01 VEIKLĄ, PADALINIŲ SKAIČIUS, TŪKST.

Sparčiausiai augę sektoriai (virš 5 %)

Sparčiai augantys sektoriai (virš 4 %)

Sektorius	Vid. metinis augimo tempas 2007–2016 m., %
-----------	--

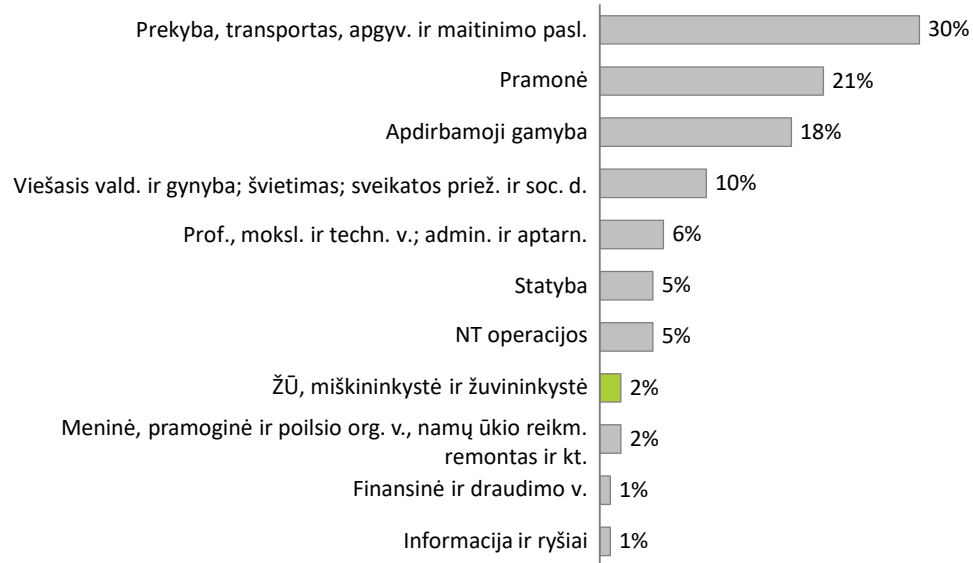
A01	-4,27%
A02	13,06%
A03	-1,00%
C10	4,20%
C11	0,00%
C13	4,94%
C14	3,08%
C15	13,40%
C16	-0,41%
C17	2,25%
C20	6,02%
C22	-4,41%
C31	4,61%
C32	5,62%
E38	5,84%

KR pagal skirtingus ŽŪ sektoriaus plėtros scenarijus galimos šios verslo subjektų skaičiaus projekcijos:

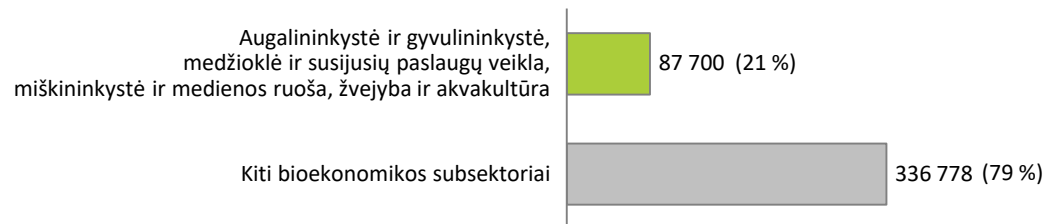
- **1 SCENARIJUS:** KR bioekonomikos sektoriuose gali išsilaikyti 2007–2016 m. augimo tempas.
- **2 SCENARIJUS:** ŽŪ sektoriuose (A01–03) ūkio subjektai gali stambėti, bet tuo pačiu gali steigti smulkios inovatyvius produktus (pvz., akvakultūros) gaminančios bei bioenergetikos įmonės.
- **3 SCENARIJUS:** Įmonių skaičiaus augimas visoje bioekonomikoje gali būti didesnis nei 2007–2016 m. laikotarpiu dėl spartesnio startuolių steigimosi biomasės perdirbimo sektoriuose.

\ DĖL NEDIDELĖS SUKURIAMOS PRIDĖTINĖS VERTĖS TRADICINIS ŽŪ TURĖTŲ BŪTI VERTINAMAS KAIP INTEGRALI BIOEKONOMIKOS DALIS

PRIDĖTINĖ VERTĖ, SUKURIAMA PRAMONĖS SEKTORIUOSE KR, PAGAL EKONOMINĖS VEIKLOS RŪŠIS, %, 2016

PRIDĖTINĖ VERTĖ, SUKURIAMA TRADICINIAME ŽŪ SUBSEKTORIUJE IR KITUOSE BIOEKONOMIKOS SEKTORIUOSE, TŪKST. EUR, 2016

PASTEBĖJIMAI

- Tradicinis ŽŪ KR 2016 m. sukūrė vos 2 % visos KR pridėtinės vertės. Tai yra mažiau nei visos LR vidurkis (3,1 %), taigi tradicinis ŽŪ nėra reikšminga KR pramonės dalis.
- Tradicinio ŽŪ subsektorius 2016 m. sudarė maždaug 21 % visos pridėtinės vertės, sukuriamos KR bioekonomikos sektoriuose, ir buvo ketvirtas bioekonomikos subsektorius pagal sukuriamą pridėtinę vertę KR (visoje LR tradicinis ŽŪ buvo antras bioekonomikos subsektorius pagal sukuriamą pridėtinę vertę).
- Lietuvos bioekonomikos studijoje prognozuojamas tradicinio ŽŪ subsektoriaus augimas, tačiau studijoje „Klaipėda 2030“, vertinant Klaipėdos plėtros galimybes, tradicinis ŽŪ nėra išskiriamas kaip atskira plėtros sritis ar kaip bioekonomikos augimo sritis.

- Siekiant išsaugoti KR tradicinio ŽŪ subsektoriaus aktualumą svarbu planuoti ir vertinti jį kaip integralią regiono bioekonomikos dalį.
- Sparti bioekonomikos ir tuo pačiu tradicinio ŽŪ plėtra įmanoma tik pasiekiant efektyvaus regioninio bendradarbiavimo lygį su kitais Lietuvos regionais (pvz., Vilniaus, Kauno regionais, kuriuose yra sukauptas mokslinis potencialas, reikalinga MTEP įranga, kt.).

TURINYS

Klaipėdos regiono žemės ūkio sektoriaus analizė

1. Esama situacija:

1.1. Rodiklių apžvalga

1.2. Specializacija ir konkurencingumas

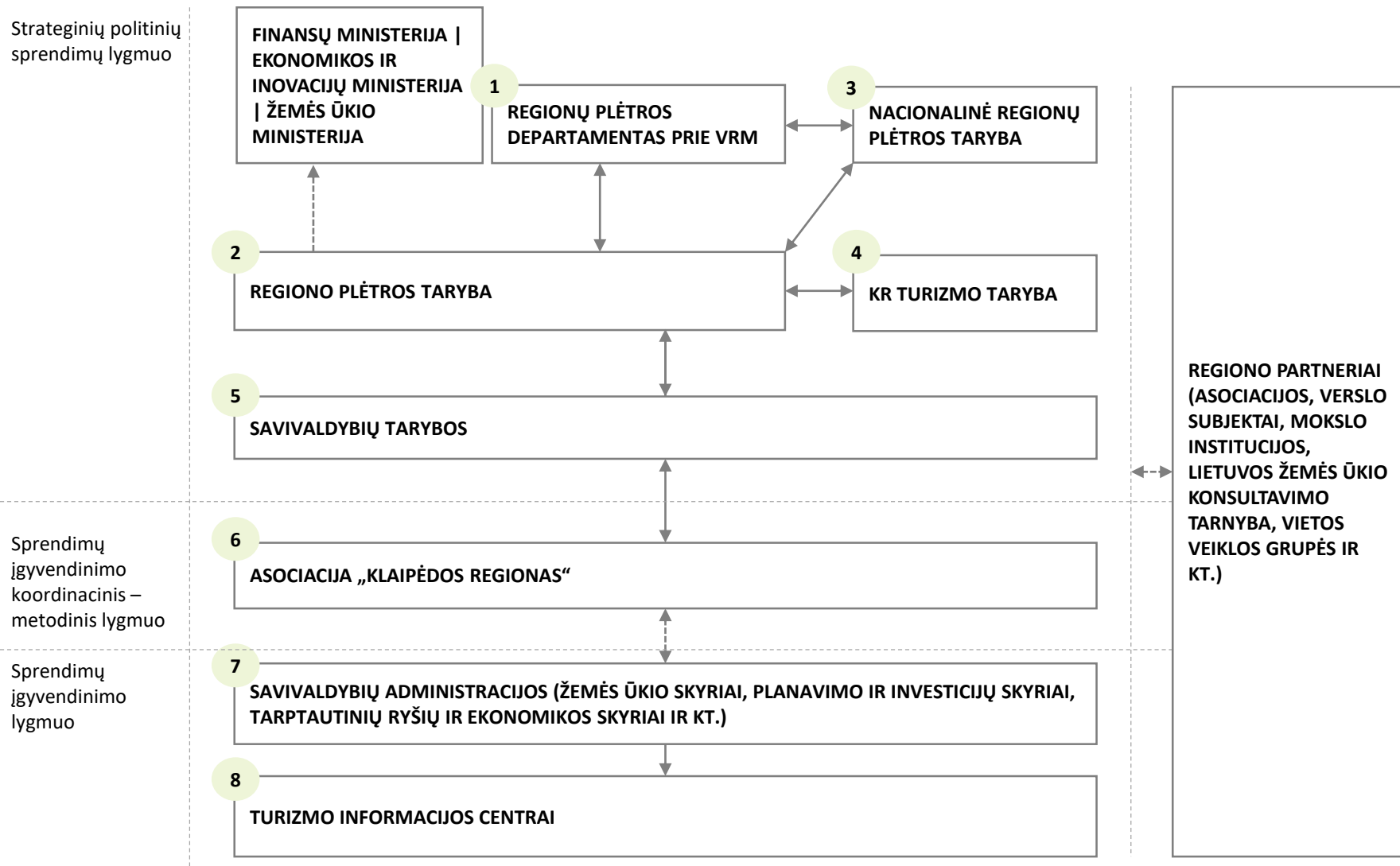
1.3. SSGG analizė

2. Žemės ūkio sektoriaus plėtra:

2.1. Vizija, plėtros scenarijai ir siekiami rodikliai

2.2. Valdysenos modelis

ESAMAS KR TURIZMO IR BIOEKONOMIKOS SEKTORIŲ VALDYSENOS MODELIS (1/2)

ESAMAS KR TURIZMO IR BIOEKONOMIKOS SEKTORIŲ VALDYSENOS MODELIS (2/2)

1

REGIONŲ PLĖTROS DEPARTAMENTAS

- Departamentas įgyvendina nacionalinę regioninę politiką apskrityse, rengia regiono plėtros planą ir teikia jį regiono plėtros tarybai svarstyti ir tvirtinti, teikia pasiūlymus regiono plėtros tarybai, koordinuoja susijusių institucijų veiklą įgyvendinant nacionalinę regioninę politiką, analizuoja regiono socialinės, ekonominės ir demografinės būklės pokyčius ir atsižvelgdamas į surinktą informaciją siūlo regiono plėtros tarybai priimti sprendimus.

3

NACIONALINĖ REGIONŲ PLĖTROS TARYBA

- Susideda iš ministerijų, kitų valstybės institucijų, Lietuvos savivaldybių asociacijos, socialinių ir ekonominių partnerių atstovų ir regionų plėtros tarybų pirmininkų.
- Svarsto nacionalinę regioninę politiką, atskirų ūkio sektorių plėtros strategijas, nacionalinei regioninei politikai įgyvendinti skiriamas programas ir teikia išvadas bei pasiūlymus jų rengėjams ir Vyriausybei.

5

SAVIVALDYBIŲ TARYBOS

- Skiria ir atleidžia savivaldybės administracijos direktorius.
- Tvirtina savivaldybės biudžetą ir strateginius dokumentus.
- Tvirtina savivaldybės bendrąjį planą ar atskirų dalių bendruosius planus.
- Priima sprendimus dėl savivaldybės juridinių asmenų steigimo, priežiūros, reorganizavimo ir likvidavimo.

7

SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOS

- Savivaldybės dalyvauja rengiant regiono plėtros programas, rengia ir įgyvendina savivaldybių strateginio planavimo dokumentus ir įgyvendinimo planavimo dokumentus, planuoja savivaldybių teritorijas.
- Valstybės ir savivaldybių sprendimus, susijusius su ŽŪ, įgyvendina savivaldybių ŽŪ skyriai. Savivaldybių planavimo ir investicijų skyriai koordinuoja savivaldybių turizmo plėtros planavimą ir įgyvendinimą.

2

REGIONO PLĖTROS TARYBA

- Sudaroma iš regiono savivaldybių merų, deleguotų savivaldybių tarybų narių, Vyriausybės paskirto asmens ir socialinių ir ekonominių partnerių atstovų.
- Taryba svarsto ir tvirtina regiono plėtros planą, teikia išvadas Vyriausybės įgaliotai institucijai ir Nacionalinei regioninės plėtros tarybai dėl regiono plėtros plano įgyvendinimo, svarsto investicijų projektus ir teikia savo išvadas Finansų ministerijai.

4

KR TURIZMO TARYBA

- Taryba sudaroma iš kiekvienos KR savivaldybės deleguotų trijų atstovų (politiko, administracijos direktoriaus ir turizmo specialisto), KR turizmo verslo atstovų, Asociacijos „Klaipėdos regionas“ vadovo, mokslo institucijų nario.
- Taryba formuoja turizmo plėtros strategines nuostatas, teikia pasiūlymus regiono plėtros tarybai ir kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms, koordinuoja bendras savivaldybių veiklas turizmo srityje.

6

ASOCIACIJA „KLAIPĖDOS REGIONAS“

- Asociacija skatina regiono tarptautinį bendradarbiavimą, telkia narių pastangas turizmo srityje, teikia projektus nacionalinėms valdžios institucijoms, organizuoja konsultacijas ir konferencijas, pritraukia paramą, užsiima reikiama leidyba, derina narių veiksmus, analizuoja nariams aktualią informaciją, bendradarbiauja su nevyriausybinėmis institucijomis, potencialiais partneriais.
- Asociacijos veiklos kryptį formuoja 7 KR plėtros tarybai priklausantys merai.

8

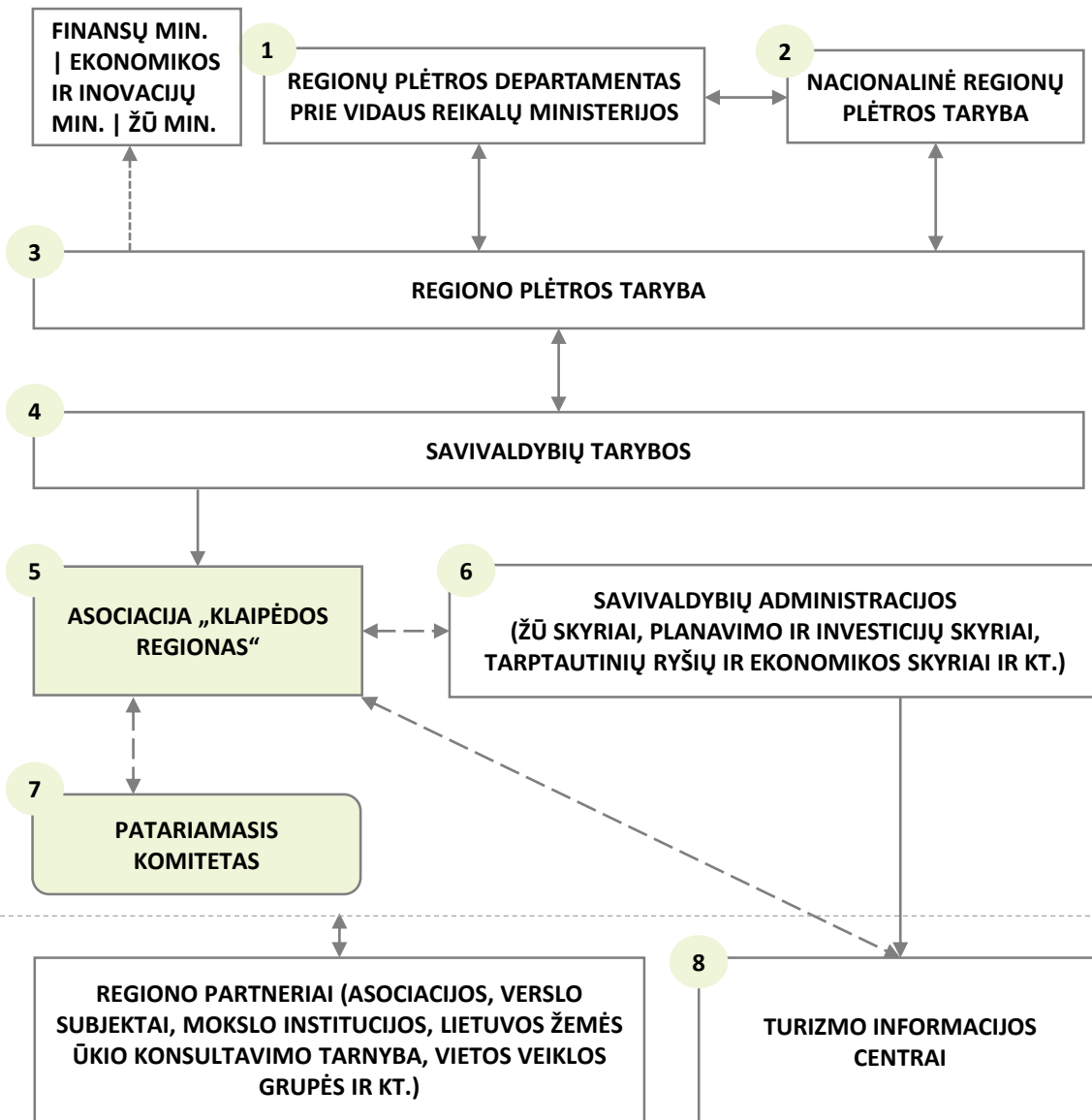
TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAI

- Centrus steigia KR savivaldybės, jos yra centrų sąvininkės.
- Centras platina informacinius ir kartografinius leidinius, klientams užsako apgyvendinimo vietas, kelionės bilietus, turizmo paslaugų paketus, platina savivaldybę reprezentuojančią informaciją, kaupia ir tvarko duomenis apie turistinius išteklius, rengia gidų kursus, informuoja apie turizmo paslaugas, lankytinas vietas ir objektus.

Funkcijų
dubliavimas

SIŪLOMAS KR TU IR BIOEKONOMIKOS VALDYSENOS MODELIS YRA GRĮSTAS DAUGIAPAKOPIU BENDRADARBIAVIMU

Strateginių politinių sprendimų lygmuo

Sprendimų įgyvendinimo koordinacinis – metodinis lygmuo ir sprendimų įgyvendinimo lygmuo

SIŪLOMI POKYČIAI

- Dėl funkcijų dubliavimo su AKR, prasminga būtų **naikinti** dabar veikiančią KR turizmo tarybą prie Regiono plėtros tarybos.
- Prie AKR (5) prasminga įsteigti **Patariamąjį komitetą** (7), susidedantį iš įvairių sričių ekspertų, teikiančių **rekomendacijas** AKR įvairiais klausimais (turizmo plėtra, bioekonomika, kūrybinių industrijų įtraukimas, kt.).
- Naujai kuriamą komitetą (7) turėtų sudaryti regiono politikai, mokslo ir verslo organizacijų atstovai.
- Turizmo informacijos centrų (8) f-jas **rekomenduojama peržiūrėti**, apibrėžti ir suvienodinti tarp KR savivaldybių (nustatyti bendrą vaidmenį ir statusą valdysenos struktūroje, įgalinti įsitraukimui į bendrų regiono programų rengimą ir įgyvendinimą).

ASOCIACIJOS „KLAIPĖDOS REGIONAS“ VAIDMUO

- AKR (j) **koordinuotų** bendrą savivaldybių veiklą įgyvendinant TU ir bioekonomikos iniciatyvas KR (atliktų angl. PMO f-jas, žr. kt. sk.), teiktų metodines konsultacijas savivaldybėms.
- Asociacija taip pat plėtotų ryšius su kitais regionais (pvz., dalyvaudama tarpregioniniame bioekonomikos klasteryje).
- Valdysenos modelis aktualus, kai įgyvendinami bendri strateginiai (visam KR aktualūs) projektai.

SIŪLOMAS MODELIS TURI UŽTIKRINTI LANKSTŲ SUSIJUSIŲ ŠALIŲ TARPUSAVIO BENDRADARBIAVIMĄ

POKYČIŲ (ŽR. PRAĖJUSIĄ SK.) ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

ATITIKIMAS KONTEKSTUI IR LANKSTUMAS

- Siūlomas modelis atitinka kitų aktualių, palygintinų struktūrų veiklų ir atsakomybių pasiskirstymą.
- Į veiklų valdymą / koordinavimą įtraukiamos išorės suinteresuotos šalys; sudarytos palankios sąlygos konsultacijoms ir bendradarbiavimui.
- Siūlomas modelis leidžia jungti skirtingų ekonominių sričių koordinavimą, dalinimąsi plėtros užduotimis ir rezultatais.
- Siūloma struktūra yra tinkama pirmam – nuosaikiamam – plėtros scenarijui įgyvendinti, nes apima neesminius organizacinius pokyčius (reikalinga tik dalinė pertvarka).
- Nuo 2021 m. pradėdant įgyvendinti inovacijų plėtros scenarijų, siūlomas valdysenos modelis bus pakankamai lankstus papildomų suinteresuotų šalių įtraukimui ar naujų koordinavimo formų diegimui.

REKOMENDUOJAMI SAVIVALDYBIŲ TARPUSAVIO BENDRADARBIAVIMO (IR AKR INICIATYVŲ KOORDINAVIMO) BŪDAI

DARBAS ANGL. PMO FORMA

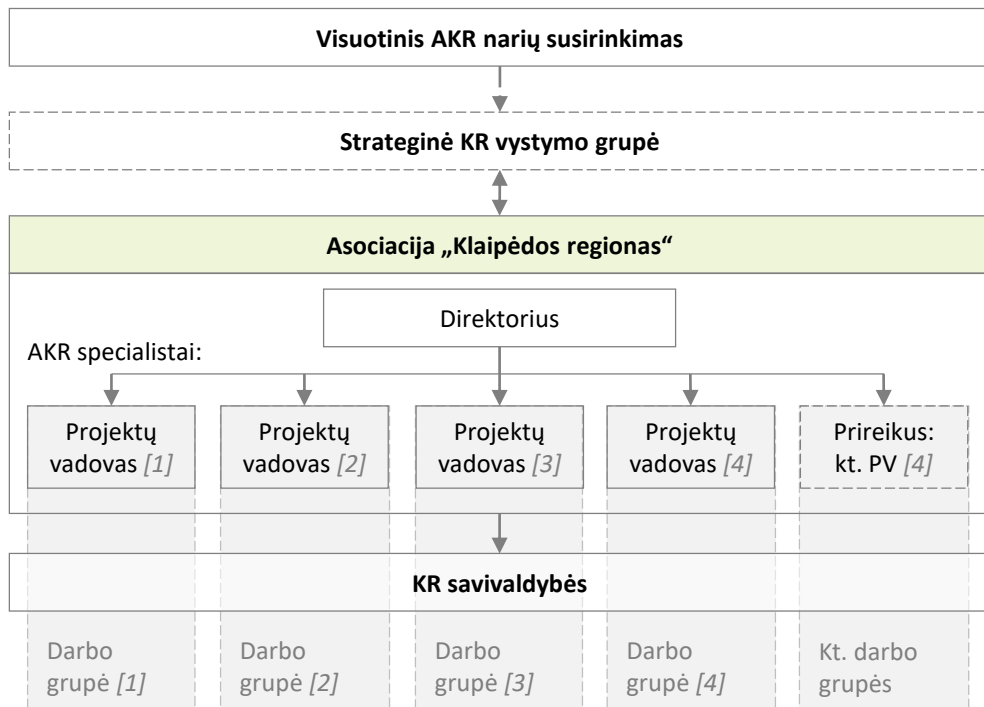
- Projektų valdymo komiteto (angl. *Project management office, PMO*) funkcija – vienoje organizacijos ar jų grupės vietoje koordinuoti visas tarpusavyje susijusias (bendro tikslo) iniciatyvas; užtikrinti lyderystę kuriant ir įgyvendinant plėtros scenarijų priemones.
- *PMO* grupė atlieka šias funkcijas:
 - Kartu su iniciatyvą (projektą, programos veiklą ar kt.) įgyvendinančiomis įstaigomis (pvz., KR savivaldybėmis) nustato aiškų iniciatyvos tikslą, apibrėžia konkrečius uždavinius ir sėkmės rodiklius (šiuo atveju, koordinuoja KR turizmo plėtros programos rengimą).
 - Iniciatyvų įgyvendinimo metu *vertina* tikslo, uždavinių ir sėkmės rodiklių įgyvendinimą; tuo pagrindu atpažįsta ir valdo rizikas, informuoja vykdytojus apie jų pasiekimus ir teikia rekomendacijas.
 - Užtikrina bendrą iniciatyvas įgyvendinančių organizacijų supratimą apie siekiamą tikslą per nuoseklią *periodinę komunikaciją* (pvz., bendri ketvirčio susitikimai su savivaldybių atstovais, naujienlaiškiai suinteresuotoms grupėms, nuolatinis siekiamų rodiklių reikšmių atnaujinimas (naudojant įtraukius įrankius, pvz., angl. *dashboards*)).
 - Koordinuoja organizacijų darbą tarpusavyje (pvz., paskiria ir moderuoja susitikimus).
 - Konsultuoja organizacijas iniciatyvų vykdymo temomis (pvz., reikalingos kompetencijos šaltiniai, kiti išorės išteklių, finansavimo galimybės).
 - Valdo komunikaciją tarp atsakingų organizacijų narių (viduje) ir kt. suinteresuotų šalių (išorėje).
 - Koordinuoja išorės suinteresuotų šalių (pvz., centrinės valdžios institucijų) įsitraukimą į iniciatyvų vykdymą.
- Siūloma *PMO* grupę suformuoti asociacijos „Klaipėdos regionas“ pagrindu (vadovas + atsakingi projektų vadovai).

DIRBAMA IR BENDRADARBIUJAMA ETAPAIS

- Įgyvendinami projektai (iniciatyvos) turi būti skaidomi į aiškius etapus, taip siekiant struktūruotai kontroliuoti jų vykdymo eigą:
 - Pasirengimas iniciatyvos įgyvendinimui: paskiriamas vienas atsakingas asmuo (ne institucija / skyrius) ir vykdymo komanda. Pasirenkama, kokių būdu bus siekiama iniciatyvos tikslo (apibrėžiamos veiklos ir metodai).
 - Inicijavimas: veiklos suplanuojamas laike, nustatomi sėkmės rodikliai (vėliau jų įgyvendinimą seka projekto komanda ir Asociacija „Klaipėdos regionas“). Suplanuojami iniciatyvai įgyvendinti reikalingi išteklių.
 - Iniciatyvų vykdymas: paskirstomos veiklos, sekamas jų vykdymo progresas, su suinteresuotomis šalimis ir tarpusavyje derinami ir tvirtinami veiklų rezultatai.
 - Užbaigimas: įvertinama iniciatyvos sėkmė („išmoktos pamokos“) ir nustatomi tolimesni veiksmai. Informaciją apie iniciatyvų pasisekimą ir „išmoktas pamokas“ kaupia Asociacija „Klaipėdos regionas“ (kaip projektų koordinatore, asociacija turi tapti KR turizmo plėtros „kompetencijų centru“).
- KR savivaldybių atstovai, vykdydami / koordinuodami skirtingas KR turizmo plėtros iniciatyvas, turi dalintis bendru supratimu apie kiekvienos iniciatyvos (projekto) etapą ir jo metu siekiamus rezultatus.
- Šią informaciją kaupia ir platina („tarpinių stotelių“, angl. *status-check* forma) *PMO* grupė – asociacija „Klaipėdos regionas“.

AKR IR SUSIJUSIŲ ORGANIZACIJŲ SPRENDIMŲ FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

SIŪLOMAS SPRENDIMŲ FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO MODELIS

SPRENDIMŲ FORMAVIMAS

- Visuotinis AKR narių susirinkimas sutaria dėl bendrų KR turizmo, ŽŪ / bioekonomikos ir kt. ekonomikos sektorių *vystymo prioritetų*.
- **Naujai sukuriama strateginė KR vystymo grupė**, sudaryta iš KR savivaldybių (siūloma: strateginio planavimo) specialistų, formuoja ir tvirtina Visuotinio AKR narių susirinkimo nustatytų vystymo prioritetų *įgyvendinimo planus ir priemones*.
- Strateginės KR vystymo grupės veiklos tikslai:
 - Jungti strateginių sprendimų priėmimą (Visuotinis AKR narių susirinkimas) ir jų įgyvendinimą projektiniu / operaciniu lygmeniu (AKR, KR savivaldybių darbo grupės).
 - Teikti nuoseklią strateginę lyderystę Visuotinio AKR narių susitikimo suformuotomis kryptimis.

SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMAS

- Visuotinio AKR narių susirinkimo ir Strateginės KR vystymo grupės suformuotos sektorių plėtros priemonės įgyvendinamos *projektiniu pagrindu*.
- Atskiro projekto vadovu skiriamas *savivaldybės*, kurios teritorijoje įgyvendinamos pagrindinės projekto veiklos, *didžiausią tematinę kompetenciją sutelkusio institucinio padalinio* vadovas, jo deleguotas specialistas ar, trūkstant vidinių kompetencijų, – išorinis ekspertas. Projekto įgyvendinimo rezultatai yra šio projekto vadovo atsakomybė.
- Savivaldybių projektų įgyvendinimui suburiamos lanksčios darbo grupės: kt. savivaldybių specialistai, reikalingas žinias / kompetencijas turintys verslo ir mokslo įstaigų, bendruomenių atstovai.
- Projektus regioniniu lygmeniu *koordinuoja* ir reikalingą metodinę pagalbą teikia Asociacija „Klaipėdos regionas“ (atskiriems projektams priskiriami AKR specialistai, vad. projektų vadovai).

ĮGYVENDINANT BIOEKONOMIKOS PLĖTROS SCENARIJŲ REIKALINGAS ORGANIZACINIS BENDRADARBIAVIMAS NE TIK REGIONINIŲ, BET IR NACIONALINIŲ MASTU

KLASTERIO STEIGIMAS IR TARPREGIONINIO BENDRADARBIAVIMO MODELIS

- **KR PLĖTROS TARYBA** susideda 17 balsu teisę turinčių asmenų (vyriausybės atstovas, 7 merai ir 9 deleguoti savivaldybių tarybų nariai) ir 8 socialinių-ekonominių partnerių (įvairios konfederacijos, universitetai ir kt.).

Institucijos tikslai:

- Svarsto ir tvirtina KR plėtros planą.
- Sprendžia dėl regioninės reikšmės projektų tvirtinimo ir koordinavimo.
- Sudaro ir tvirtina siūlomų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuoti regiono projektų sąrašus.
- Konsultuoja centrinės valdžios institucijas.
- Sukuriamas **BIOEKONOMIKOS KLASTERIS**, įtraukiantis KR ir kt. partnerių–regionų valdžios, verslo ir mokslo organizacijas. Klasterio inicijavimui paskiriamas koordinatorius (1 etatas) asociacijoje „Klaipėdos regionas“, kuris prasidėjus klasterio veiklai gali būti įdarbintas, siekiant koordinuoti pakankamą KR suinteresuotų šalių įsitraukimą, jų informavimą.
- Klasteryje veikia 5 tarpdisciplininiai skyriai, kuriuose bendradarbiauja atstovai iš skirtingų mokslo, verslo ir valdžios organizacijų:
 - **Inovatyvių maisto sistemų skyrius** (*Division of Innovative Food Systems*).
 - **Miško biomasės pagrindu vystomos pramonės skyrius** (*Division of Forest Resources Based Industries*).
 - **„Mėlynosios“ bioekonomikos skyrius** (*Blue Bioeconomy Division*) (žuvis, dumbliai ir mikroorganizmai, jų perdirbimas į maistą, pašarus, įvairias medžiagas, energiją, farmacijos produktus).
 - **„Pramoninės“ bioekonomikos skyrius** (*Industrial Bioeconomy Division*) („žaliosios“ chemijos, bioplastiko ir kt. produktai).
 - **„Žiedinės“ bioekonomikos skyrius** (*Circular Bioeconomy Division*) (bioatliekų tvarkymo sistema, jų perdirbimas į įvairias medžiagas, trąšas, kurą ir kt. produktus).
- Kiekviename iš skyrių dirba po vieną projektų vadovą–ekspertą (5 etatai).
- Klasterio administracija: direktorius (1 etatas), komunikacijos specialistas (1 etatas).
- Sprendimus dėl klasterio veiklos priima bendradarbiaujančių regionų ir jų socialinių partnerių sudaryta valdyba.

